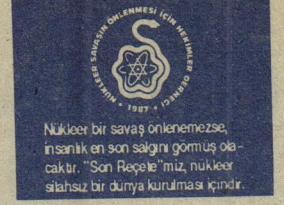

RECETE

NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANI • MART 1989 • SAYI 13 • FİYATI 2000.-TL

IPPNW YÖNETİCİLERİNİN TÜRKİYE ZİYARETİ

- **Prof.Dr. Lars Engstedt ile William Monning, sağlık meslek kuruluşlarının yanı sıra siyasal parti yöneticileriyle de görüştiler.**
- **Ankara'da bir konferans veren IPPNW Başkan Yardımcısı Engstedt, 'Nükleer savaşın bilimsel sonuçlarını araştırıp yaymak, hekimlerin görevidir' dedi.**

Kısa adı IPPNW olan, "Nobel Barış Ödülü" sahibi "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği" Başkan Yardımcısı İsveçli Prof.Dr. Lars Engstedt ile örgütün Amerikalı Genel Yönetmeni William Monning, Şubat ayında Türkiye'ye geldiler. Konuklar, Türkiye'de buldukları süre içinde sağlık meslek kuruluşlarının yanı sıra, siyasal partilerin üst düzey yöneticileriyle de görüşerek, Türkiye'de çeşitli engellemelerle karşılaşan "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği"ne (NÜSHED) sahip çıkılmasını istedikler. Konuklar ayrıca İstanbul ve Ankara'da verdikleri konferanslarda, "nükleer savaş tehlikesi"ne karşı hekimlerin sorumluluğu üzerinde durdular.

• 50 Bin Nükleer Bomba

13 Şubat günü Türkiye'ye gelen IPPNW yöneticilerini İstanbul Atatürk Havalimanı'nda, NÜSHED Genel Başkanı Prof.Dr.Leziz Onaran karşıladı. NATO ve Varşova Paketi ülkelerinde şubeleri bulunan tek kuruluş olan "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği" (IPPNW) yöneticileri,

İstanbul'daki sağlıkçılarla görüştükten sonra, İstanbul Tabip Odası'nda halka açık bir konferans düzenlediler.

IPPNW Başkan Yardımcısı Prof.Dr. Lars Engstedt, konferansta, nükleer savaşa karşı uluslararası hekim hareketinin, Amerikalı Prof. Bernard Lown ile Sovyet meslektaşısı Yevgeni Çazov (halen Sovyetler Birliği Sağlık Bakanı) tarafından başlatıldığını ve bugün 61 ülkeden çeyrek milyon üyeyi temsil eder duruma geldiklerini söyledi. Kendi ülkesi İsveç'te, başkanı bulunduğu derneğin 9 bin üyesi olduğunu da kaydeden Engstedt, daha sonra sözlerini şöyle sürdürdü:

"Son zamanlarda ABD ile Sovyetler arasında nükleer silahların kısıtlanmasına ilişkin anlaşmalar, tüm dünyada olumlu bir psikolojik etki yarattı. IPPNW olarak bu etkinin sürmesini istiyoruz. Çünkü bugün, dünyada 50 bin nükleer bomba bulunmaktadır. Bir günde nükleer silahlara harcanan 3 milyar dolar, dünyayı cennete dönüştürebilir. Biliniyor ki, dünyamızda her gün 40 bin çocuk, 'önlenebilir hastalıklar' yüzünden ölmektedir."

• Ankara'daki Etkinlikler

15 Şubat gecesi Ankara'ya gelen IPPNW yöneticileri, Esenboğa Havaalanı'nda NÜSHED Yönetim Kurulu üyelerince karşılandı. NÜSHED yöneticileri, aynı gece konuklara, Türkiye'deki çalışmalarını ve sorunları konusunda bilgi verdiler.

Prof. Dr. Lars Engstedt ile William Monning, 16 Şubat günü Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet Serin ile Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hayati Ekmen'i ziyaret ettiler. Görüşmeler sırasında, "Herkesin nükleer savaşa karşı olması gerektiğini" belirten Rektör Necdet Serin, "NÜSHED'in tüzüğüne onaylanacağına eminim" dedi. William Monning de Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hayati Ekmen'e, IPPNW'nin, tıp fakülteleri ders programı için önerdiği, "Tıp ve Nükleer Savaş: Örnek Ders Programı" adlı kitapçığı armağan ederken, "Umarım, Türkçe olarak programlarınızda görürüz" dileğinde bulundu. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Doğan Taner, ise IPPNW'nin çalışmalarını saygıyla karşıladığını, ancak "savaşırsız bir dünya'nın, insanın doğasına aykırı olduğuna inandığını belirtti; "Nükleer silahlar yok edilebilir ama savaşlar sürer" dedi. Dekan, IPPNW tıp dersleri programını H.Ü. T.F. programına entegre edebileceklerini söyledi.

IPPNW yöneticileri onuruna, SHP Grup Başkan Vekili Hikmet Çetin, TBMM'de bir yemek verdi. Konuklara, SHP'nin tüm nükleer silahlara karşı olduğunu açıklayan Hikmet Çetin, bu arada NÜSHED'in tüzüğüne onaylanması konusunda İçişleri Bakanlığı'nca çıkarılan engellerin aşılması için yardımcı olacaklarını söyledi.

Daha sonra konukları kabul eden DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel de "Nükleer enerjiden barışçı amaçlarla yararlanılmasını savunuyoruz. Ancak, nükleer silahların kesinlikle karşısındayız" dedi.

Yeşiller Partisi'nin Ankara İl Yöneticileriyle de görüşen IPPNW temsilcileri, öğleden sonra Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi'nde, sağlık meslek kuruluşlarının üst düzey yöneticilerinden oluşan bir toplantıya katıldılar. Akşam da NÜSHED yöneticileri, konuklar için Hekimevi'nde bir yemek verdi. Yemekte, hekimlerin yanı sıra, demokratik meslek kuruluşlarının ve basın-yayın organlarının temsilcileri hazır bulundular. Lars Engstedt, yemekte yaptığı konuşmada, Türkiye'de gördükleri konukseverliğe teşekkür ederek, en kısa süre içinde NÜS-

IPPNW yöneticileri, TTB Merkez Konseyi Başkanı ve NÜSHED kurucu üyesi Prof. Dr. Nusret Fişek ile.

İKİNCİ YILIMIZA MERHABA DİYORUZ

İkinci yılımızın ilk sayısında, tüm güçlük-
lere karşın "SON REÇETE"yi sürdürebil-
menin kıvancıyla, dost okurlarımıza yeniden
"Merhaba" diyoruz. NÜSHED, sınırlı mali ve
insangücü olanaklarıyla, kendi alanında ülke-
mizdeki tek yayın olan "SON REÇETE"yi
sürekli yayımlamakla, önemli bir boşluğu dol-
durduğu inancındadır. Kamuoyundan aldığı-
mız olumlu tepkiler de bu kanımızı pekiştirir-
yor. Okurlarımızın artan ilgisinden güç aldığımızı
belirtmeye gerek var mı? NÜSHED'e ve
"SON REÇETE"ye duyulan güven, bizlerin,
ulusal ve uluslararası gelişmeleri izlemede da-
ha duyarlı davranmamız için uyarıcı oluyor.
Bu bilinçle, her sayı daha nitelikli bir dergi
hazırlamaya çalışıyoruz.

NÜSHED Yönetim Kurulu, okurlarımız-
dan ve üyelerimizden gelen değerlendirmele-
ri dikkate alarak, "SON REÇETE"yi daha
dolgun bir içerikle üç ayda bir (yilda dört sa-
yı) çıkarmayı kararlaştırdı. Derginizde bun-
dan böyle, antinükleer sağlıkçılar hareketine
ilişkin iç ve dış haberleri, gelişmeleri ve yayın
özetlerini daha geniş biçimde izleme olanağını
bulabileceksiniz.

İkinci yılımızın bu ilk sayısında, derginin
önemli bir bölümünü, IPPNW'den iki yö-
neticinin (Prof. Dr. Lars Engstedt ile William
Monning) Türkiye'yi ve NÜSHED'i ziyaretle-
rine ayırdık. NÜSHED'in tarihçesinde önemli
bir yer tutacak olan bu ziyaretin ayrıntılarını
ve yankılarını, ilk sayfalarımızda okuyacaksınız.

"SON REÇETE"nin bu sayısında, NÜS-
HED çalışmalarına ve ileriye dönük tasarları-
mıza da ağırlıklı olarak yer verdik. Kuşkusuz,
uluslararası ilişkiler, gelişmeler, yayınlar, her
sayıda olduğu gibi, gene derginin önemli bir
bölümünü oluşturuyor. "Okurdan" kösemiz-
de ise, bizim için çok değerli bir mektup ve
bir şiir yer alıyor.

Bu sayımızda ayrıca, Zimbabweli bir dos-
tumuzdan gelen sıcak bir mektup bulacaksınız.
Zimbabwe'deki nükleer savaş karşıtı hareke-
tin kurucularından olan tıp öğrencisi İtai
Mupanduki, Türkiye'deki mestektaşlarına sel-
amlarını, dayanışma dileklerini iletiyor.

SON REÇETE", okurlarının desteği ve
katkılarıyla gelişip güçlenecektir. Deste-
ğiniz çok çeşitli biçimlerde olabilir: Dergiyi
okutmak, ona abone olmak ve abone bulmak,
bunların başında geliyor. Yazılarınızı, eleştiri-
lerinizi, önerilerinizi bekliyoruz.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

SON REÇETE

BİR MEKTUP, BİR ŞİİR ...

"Son Reçete"ye, Bursa-Mustafa-
kemaipaşa'dan gelen bir mektup, biz-
leri çok duygulandırdı. "Esnaflık" ol-
duğunu belirten okurumuz Nail Kal-
kandeler, mektubuna bir de şiir ekle-
miş. Okurumuzun içten satırlarına ve
dizelerine yüreğinden teşekkürler... NÜS-
HED'in alçakgönüllü etkinliklerinin,
uzak yurt köşelerinde böylesine yankı
bulması, antinükleer harekete gönül
vermiş tüm sağlıkçıları, savaşımında da-
ha da yüreklendiriyor.

BARIŞ TOHURLARI DÜŞTÜ TOPRAĞA

"Sayın NÜSHED'liler

İnançlarımız doğrultusunda başladığımız
kavgada kitlelere ulaşamamanız sizi yıldır-
masın. Çünkü, bu sizden kaynaklanmıyor.
Birileri insandan, barıştan, sevgiden kork-
tukları için, bilinçli olarak sizleri engelli-
yorlar. Ama ne fayda, toprağımıza düştü
bir kere özgürlük ve barış tohumları. İşken-
celer, gözaltılar, yasaklar, idamlar durdura-
mayacak, tohumların ülkemizde boy atma-
sını. Sayı olarak asla olabilirsiniz şu anda,
ama nitelik olarak asla az değilsiniz. Karar-
lılığınızla kucaklaşacaksınız HALKIMIZLA.
Başarılar, saygılar.

SEN FARKINA VARDIĞINDA...

dünü unutan
göremez yarını
1945 Ağustos'unda
doğayı ve yaşamı yok ettiler
HIROŞİMA'da, NAGAZAKI'de
adına uygarlık (!) dedikleri
atomlarıyla
ve HIROŞİMA'da toprak
doğuramadı yaşamı hâlâ
bilimi tutsak edenler
ellerini oğuşturarak,
ağızlarından salyaları akarak
ceplerini ve kasalarını doldurma adına,
sahte hürriyet nutuklarında
"geliştirmeliyiz ATOM'u" dediler
kâr, daha kâr, daha çok kâr
gelişti ATOM
oluşturdu NÜKLEER
spreyler deldi ozunu
Fransa Guyanası'nda
deniz - toprak
anlatmıyor artık yaşamı
kuzey IRAK'ta
insanı - çiçeği - yeşili
katletti NÜKLEER bomba
dağlar artık yeşil değil orada
Karadeniz'de yaşamıyor artık hamsi ve diğerleri
ve başladı ülkemde
NÜKLEER etkiler
kolsuz, bacaksız doğan ölü çocuklar

Marmara'da domates iki-üç başlı olmaya,
Konya'da buğday kısalmaya,
ve dünyamızda
değişti iklimler
ne yazlar artık yaz
ne de yağmurlar artık yağmur
susuzluktan çatladı toprak
ve sen Türkiyeli insan
barıştan, sevgiden yana
NÜSHED'e kulak ver
bütün bunlara rağmen
hâlâ "nerede hani
NÜKLEER tehlike?" diyebiliyorsan,
sana diyeceğim yok
sen farkına vardığında
zaten olmayacak ülkemde - dünyada yaşam

Nail KALKANDELER
Esnaflık
Mustafakemaipaşa/Bursa

SON REÇETE

(LAST PRESCRIPTION)
NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ
İÇİN
HEKİMLER DERNEĞİNİN ÜÇ AYLIK
YAYIN ORGANI

NÜSHED Yönetim Kurulu Adına
Sahibi : Prof.Dr. Leziz ONARAN
Sorumlu Yönetmen : Dt. Süha ALPAY
Yayın Yönetmeni : Dr. Özen AŞUT
Adres : Necatibey Cad. 27/11
Tel : (4) 229 73 47
Grafik-Baskı : Erk Yayıncılık
Tel: (4) 231 41 97
Abone Koşulu : Yıllık 8000.- TL.
Hesap No : T.C. Ziraat Bankası
Necatibey Şb. 30440/38

BULLETIN OF THE ASSOCIATION
OF PHYSICIANS FOR THE
PREVENTION OF NUCLEAR WAR
(IN TURKEY)

NÜSHED İMZA KAMPANYASI AÇTI NÜKLEER SİLAHLANMAYA SON

NÜSHED, nükleer silahlanma yarışına, yeni nükleer silahlara ve nükleer denemelere karşı imza kampanyası açtı. Kampanyanın amacı, Türkiye insanının, nükleer silahlanma ve nükleer savaş tehlikesine karşı duyarlılığını ortaya koymak. Kampanya, önümüzdeki aylarda Türkiye çapında yaygınlaştırılarak sürdürülecek.

Biz aşağıda imzası bulunanlar, insan olarak insanlığı ve dünyayı korumak gerektiğinin bilincindeyiz. Bütün dünyanın sonu demek olacak bir nükleer savaş olmamalıdır. O nedenle:

1. Dünyada nükleer silahlanma yarışını kıstırtan ve çevresel yıkıma yol açan nükleer denemeler derhal durdurulmalıdır.

2. Radyoaktif sızıntı ve atıkları nedeniyle çocukların ve hayvanların şekil bozukluğu ve organ eksikliği ile doğması, kanser oranlarının artması, denizlerde balıkların öle-

si gibi etkileri artık kesinleşmiş olan nükleer silah fabrikaları kapatılmalıdır.

3. Yeni nükleer silahların üretilmesi ve konuşlandırılması durdurulmalı, yeryüzünden her tür nükleer silah kaldırılmalıdır.

4. Nükleer silahlanmaya harcanan paralar sağlık, eğitim, konut, beslenme, kültürel etkinlikler gibi temel insan gereksinimleri için harcanmalıdır.

5. Savaş sanayiinde önemli ölçüde insangücü kullanılmaktadır. Bu kaynak insanlığın kalkınmasında değerlendirilmelidir.

Silahlanmaya günde 2,5 milyar dolar

NÜSHED GENEL SEKRETERİ Dr. FERRUH YAVUZ DTCF DOSTLUK ŞENLİĞİNDE

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin geleneksel dostluk şenliklerinden üçüncüsü, 4 Mart Cumartesi günü yapıldı. Yaklaşık bin kişinin katıldığı, türkü, folklor, rock grupları ve bir skeçin yer aldığı şenliğe, NÜSHED Genel Sekreteri Dr. Ferruh Yavuz da konuşmacı olarak çağrılmıştı. Barış, dostluk ve nükleer silahlar üzerine gençlerle söyleşen Dr. Yavuz, özetle şöyle dedi.

"... Yaşıma bakmayın, ben de sizin gibi gencim. Çünkü genç yaşıyorum. Genç yaşamak demek, gençlikteki güzel düşüncelerin ileri yaşlarda da sürmesi demektir.. İnsanlar güzel fikirlerinden emekli olmamalıdır. O iş ömür boyu süren zor bir zenaattır. Belli yaşlarda belli fikirlere sahip olma inancı yanlıştır. Tersine, gençlikte alınan güzel fikirler geliştirilerek sürdürülmelidir. O ise ancak barış ortamında olur.

Barışın çeşitli tanımları yapılmıştır. Bir tanesi ve en kısa olanı, "Barış, şiddetin olmaması halidir." Şiddet altındaki insan kendisini geliştiremez. Şiddet ve sömürü olan yerde barış ve demokrasi olmaz. Gelişme, barış, özgürlük ve demokrasi ister.

Şiddetler çeşitlidir. Bunun global olanı, silahlanma ve savaş tehdididir. Silahlanmanın en üst noktası ise nükleer silahlardır. Her an dünyanın yok edilebileceği gerçeği ile yaşamak ne feci bir şey... Silahlanmaya harcanan paralar, insanların sağlığından, eğitiminden, beslenmesinden, konutundan, kısaca haklarından, gelişmelerinden kesilen paralardır. Silahlanmaya günde ikibuçuk mil yar dolar harcanyor. Oysa üç gün silahlanmadan vazgeçilse, sıtma yeryüzünden silinecek harcamaların üç saatlik bölümüyle tüm

dünya çocukları aşılanabilecek ve önlenebilir hastalıklardan günde 40 bin çocuk ölmeyecek..."

Daha sonra dünyada ve Türkiye'de kamuoyunun barış ve örgütlenmesini ve savaşımını anıtan Genel Sekreterimiz, "Türkiye'de 1950'lerde başlayan barış hareketi, barış güçlerinin isteği dışında uzun kesintilere uğradı," dedi. Dr. Yavuz, sözlerine devamla, "Biraz önce telefonla, aynı zamanda üyesi bulunduğum Türkiye Barış Derneği Başkanı Sayın Mahmut Dikerdem ile görüş-tüm. Sizlere selamları var. INF ile başlatılan sürecin derinleştirilerek sürdürülmesi gerektiğini söylüyor. INF, küçük fakat önemli bir adımdır. 1970'lerde başlayan yumuşama sürecinin ve barış güçlerinin savaşımının değerli bir kazanımıdır.

Fakat askeri silah kompleksleri bu başarıyı küçültmeye çalışıyor. Gazete sü-tunlarından da izlediğimiz gibi, modernizasyon güncelleştiriliyor... Tabii muazzam kârlarından vazgeçmek istemiyorlar. "Modernizasyon" ve "ek nükleer yükümlülük" aynı şeydir. Avrupa bunun bilincindedir. Kamuoyları, silahsızlanma için hükümetlerine sürekli baskı yapmaktadır... Unutulmamalıdır, Türkiye ek nükleer yükü kabul ederse, güvenliğini değil, dış güçlere bağımlılığını artırır. Barış savaşımı, bütün savaşım-lardan önce gelmelidir. Çünkü diğerleri, ancak barış ve demokrasi ortamında sonuç verebilirler." Genel Sekreterimiz sık sık alkışlarla kesilen konuşmasını, IPPNW'nin "Ateşkes '89" kampanyasından ve yarışma-sından söz ederek tamamladı.

KISA KISA

LEZİZ ONARAN TRT'DE

● NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Le-ziz Onaran 8 Şubat 1989 günü, TRT Televizyonu'nun "Çevre ve Sağlık" adlı sürekli programının "radyasyon" bölümünde konuş-tu ve radyasyonun insan üzerindeki etkilerine ilişkin bilgi verdi. 22 Şubat 1989 günü ise "TRT - Radyo 1" akşam kuşak programına katılan Prof. Onaran, nükleer silahlanma yarışının toplumsal sonuçlarına dikkat çek-ti. Aynı programda, konuya ilişkin görüş belirten yurttaşlar, nükleer silahlanmaya son verilmesini, bu alanda harcanan kaynakların, sağlık sorunlarının çözümü için kullanılma-sını istediler.

● NÜSHED'in üye sayısı giderek artıyor. Diyarbakır, Ankara ve İzmir'den yeni katıl-malarla üye sayımız 170 oldu.

● NÜSHED Yönetim Kurulu, İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Adana da içinde olmak üzere, 8 il temsilcisi atadı. Doç. Dr. Ataman TANGÖR İstanbul, Dr. Aslan BORA İzmir, Dr. Mahmut ORTAKAYA Diyarbakır, Dr. Salim CANOĞULLARI Adana, Dr. Bedri-ye GÜRKAN Muğla, Dr. Umur GÜRİSOY İskenderun, Dr. Tuncay SÖZEN Sakarya Dr. Yaşar ÇALIŞKAN Rize temsilcisi oldular.

● Kıbrıs Türk Barış Derneği 2. Olağan Genel Kurulu, 18 Şubat 1989'da Lefkoşa'da toplandı. Derneğimizin de çağrılı olduğu genel kurulu, NÜSHED Yönetim Kurulu Başkanı Leziz Onaran bir mesaj göndererek selamladı ve başarılar diledi.

YÖNETİM KURULUNUN BASIN TOPLANTISI

EK NÜKLEER YÜKÜMLÜLÜĞE
KARŞI ÇAĞRI

NÜSHED, 30 Ocak 1989 tarihinde, üçüncü yılına girdi. Yalnız Türkiye'de değil, uluslararası düzeyde de her geçen gün etkinliği artan NÜSHED'in tüzüğü'nün İçişleri Bakanlığı'nca hâlâ onaylanmamış olması ise ilginç bir çelişki olarak değerlendiriliyor. NÜSHED Yönetim Kurulu, 29 Ocak'ta bir basın toplantısı düzenleyerek bu çelişkiye dikkat çekti. Dernek Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, çeşitli konulara değindiği basın toplantısında, özetle şunları söyledi:

"Değerli basın üyeleri;

NÜSHED (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği) bugün, kuruluşunun ikinci yılını da, genel kurulunu yapamadan tamamlamış bulunuyor.. NÜSHED, Türkiye'deki tüm olumsuz koşullardan payını almıştır. Şöyle ki: insanın en temel hakkı olan "yaşama hakkı"nı savunmak için kurulmuş derneğimize, insan haklarına saygı göstermeyen bu yönetim, bir türlü çalışma izni vermemektedir. Demokrasiyi yalnızca resmi güçlerin rejimi olarak kabul eden hükümet, halkın sesi olması gereken sivil demokratik güçlerin değil söylediğine kulak vermek, varlığına bile katlanamamaktadır. Bu nedenle, elinde iki mahkeme ve bir "takipsizlik" kararı olan NÜSHED'e, İçişleri Bakanlığı, tüzüğünü onaylayıp vermemiş, temyiz yoluna gitmiştir. Yavaş işleyen adalet mekanizmasının geçerli olduğu ülkemizde, davamız hâlâ temyizde beklemektedir.

Bu arada, size iki kampanyamızdan bahsetmek istiyoruz.

Birincisi, son zamanlarda güncellik kazanmış olan "ek nükleer yükümlülük" konusundadır... Barış güçlerinin yoğun savaşımını sonucu gerileyen ve kimi konularını yitiren dün-

ya silah tekelleri, NATO kanalıyla yeniden güvensizlik ve silahlanma ortamı yaratmak istemektedirler. Krize girmiş bir eroınman tablosu sergilemekte olan bu güçler, bütün gerçekleri altüst etmekte, üstelik sivil savunma konularını, tüm Batı dünyasında gündeme getirerek, halklar arasında savaş rüzgârları estirmek amacını gütmektedirler. Buna, yardımcı terör öğeleri de eklenmiştir. Üretilen savaş filmleri ve oyuncaklar, çocuklarımızın "psikolojik kirlenme"sine acımasızca neden olmaktadır. Yapılan nükleer denemelerle de çevre kirlenmektedir. Denemelere ve silahlanmaya harcanan her kuruşun insanların ekmeğinden, sağlığından, eğitiminden kesilen paralar olduğunu ayrıca belirtmekte yarar vardır. Bu bağlamda, Sovyetler Birliği'nin barışa ve insanlığa katkılarını sevinçle karşılıyoruz. Her iki sistemin aralarındaki sorunları siyasal platformlarda çözmesi, soğuk savaş döneminin geride bırakılması gerektiğine inanıyoruz. Bir başka inanmak istediğimiz konu da, hükümetimizin 1971 kararına sadık kalarak, Türkiye'ye ek nükleer yükümlülük verilmesini kabul etmemesidir. Bizim anlayışımıza göre vatanseverlik bunu gerektirir. Bu nedenle, bugünden başlayarak tüm resmi ve sivil güçleri, partileri, ikili veya halka a-

çık daha geniş toplantılara çağırıyoruz. Ayrıca, sağlanabilecek olanaklarla kampanyamızı uluslararası platformlara taşımak istiyoruz.

İkinci kampanyamız, IPPNW 'nin (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği) dünya çapında açtığı "Ateşkes '89" kampanyası ile ilgili. Kampanya, nükleer deneme yapan ülkelere, her denemeden sonra protesto mektupları yazmak şeklinde yürütülüyor. Bununla ilgili bir de yarışma düzenlenmiş bulunuyor. Yarışma birincisinin tüm giderleri IPPNW'den karşılanarak 7 - 10 Ekim'de Hiroşima'da yapılacak 9. IPPNW Kongresi'ne katılması sağlanacak. Öteki derecelere de çeşitli hediyeler verilecek. Yarışmaya barış ve nükleer silahsızlanmayla ilgili, içinde "Ateşkes 89" sloganı geçen yazı, şiir, şarkı, video, ses bandı ya da herhangi bir sanat eseriyle, 31 Mayıs tarihine değin katılınabilecek. Sonuçlar 1 Temmuz günü açıklanacak. Eserler, İngilizce ya da İngilizce özeti ile birlikte gönderilecek.

İlgilenenlerin, "NÜSHED - Necatibey Cad., 27/11 - Ankara" adresine ya da öğleden sonraları 229 93 71 - 229 73 47 - 316 39 66 numaralı telefonlara başvurmalarını bekliyoruz.

Nükleer silahlardan arındırılmış bir dünya ve ülkede, gerçek demokrasi içinde ve ileri bir düzeyde yaşama istemiyle üçüncü yılımıza girerken, basınımızın NÜSHED'den ilgisini esirgememesini diliyoruz."

DÜNYA ÇOCUKLARININ
İKİNCİ BARIŞ DORUĞU

"Dünya Çocuklarının 2. Uluslararası Barış Doruğu", 28 Mart - 4 Nisan tarihleri arasında Batı Berlin'de yapılıyor. "Peace Bird" (Barış Kuşu) Çocuk Barış Grubu'nca düzenlenen bu uluslararası foruma, 20 ülkeden 70 çocuğun katılacağı bildirildi. Daha önceki toplantıya olduğu gibi, bu yılki "Barış Doruğu"na da Federal Almanya'da oturan Türk doktorları Tülin ve Bülent Tarakçioğlu'nun kızı Belgi Tarakçioğlu katılacak. "Barış Kuşu", 1983'de Reagan ve Gorbaçov'a çocukların barış istemlerini iletmek üzere kurulmuştu.

NÜSHED Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, dünya çocuklarının barış toplantısına şu mesajı gönderdi:

"Yaşamımızın ve dünyamızın geleceği olan sizleri sevgi ve saygı ile selamlıyoruz. Bir kuşak önce gelen bizler de sizlere sağlıklı, mutlu, insanca bir dünya teslim etmek için ellerimizden geleni yapıyoruz. Her fırsatı değerlendirerek bu çabalarımızı sürdüreceğiz. Başarı dileklerimizle hepimizi kucaklarız."

NÜSHED'in 29 Ocak'ta yapılan basın toplantısında, Başkan Leziz Onaran sunuş konuşmasını yaparken...

NÜSHED'İN 1989 YILI ETKİNLİKLER PLANI

- 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde geniş katılımlı bir Şenlik'te ülkemizin tanınmış sanatçıları bir araya getirilecek.
- Çocuklarımıza nükleer artıklardan arınmış bir gökyüzü özlemiyle "Barış Uçurtmaları Şenliği" düzenleyeceğiz.
- NÜSHED, tıp ve basın dallarında "Barış Ödülü" vermeye hazırlanıyor.

Derneğimiz "Sosyal Etkinlikler Kurulu"nun hazırladığı 1989 yılına ilişkin program taslağı, Yönetim Kurulumuz'ca da benimsenerek uygulama aşamasına gelmiş bulunuyor

1989 yılı etkinliklerimizi, son günlerin gündemini sıklıkla işgal eden "ek nükleer yükümlülük" konusunda kamuoyunu aydınlatmakla başlatmak amacındayız. Ülkemizde konuşlandırılmak istenen ek nükleer silahların doğuracağı tehlikelere kamuoyumuzun dikkatini çekmek için, "Ek Nükleer Yükümlülük ve Ülkemiz" konulu bir panel düzenlemeyi kararlaştırdık. Panel, büyük olasılıkla Nisan ya da Mayıs aylarında gerçekleşecek.

Yine aynı dönem içinde bir dia-video gösterisi planlamış bulunuyoruz. Bu amaçla "The Day After" (Ertesi gün) filmi, IPPNW yöneticilerine 1985 yılında verilen Nobel Barış Ödülü töreni ile, TRT'de gösterilen nükleer savaşın sonuçlarına ilişkin haber filmi gösterime girecek. Bu arada, bir nükleer savaşın öncesi ve ertesi, kurgu olarak dia gösterisi biçiminde sunulacak.

Nisan-Mayıs aylarında, "Son Reçete"-nin görsel sanatlarla zenginleştirilmiş bir özel sayısını çıkarmayı kararlaştırdık. Ayrıca, dernek amblemimizi içeren bir rozeti, önümüzdeki günlerde çıkarmaya çalışacağız.

Derneğimizin kuruluş amacı, hepimizin katılacağı gibi, öncelikle çocuklarımıza yaşanır bir dünya bırakma çabasıdır. Yine hepimizin bildiği gibi, çocukların, yüzyıllardan beri değişmeyen bir sevgilisi vardır: Uçurtma! Biz de aynı düşünceyle, çocuklarımıza nükleer artıklarla kirlenmemiş, tertemiz bir gökyüzünde "barış uçurtmaları" vermek istiyoruz. İlkini bu yıl düzenleyeceğimiz "Barış Uçurtması Şenliği"ni, bundan sonra her yıl yapmayı planlıyoruz.

5 ve 6 Ağustos 1989'da, Sınırlı Dene-me Yasağı Anlaşması ile Hiroşima'nın bombalanmasının yıldönümlerinde, bir kıyı kentimizde "Nükleer Denemelere Hayır, Her

Şey Barış İçin" adını verdiğimiz bir şenlik gerçekleştirmek düşüncesindeyiz. Bu Şenlik için çevre korumacılar, Doğal Hayatı Koruma Derneği ve Yeşiller'den katkı alabileceğimizi umuyoruz. Böylece, IPPNW'nin dünya çapındaki "Ateşkes '89/Kapsamlı Dene-me Yasağı Kampanyası"na katılmış olacağız.

1 Eylül Dünya Barış Günü'nde, geniş katılımlı bir Şenlik'te, ülkemizin tanınmış sanatçılarını bir araya getirerek, bu günü, anlamına uygun bir içerikte kutlamak başlıca amacımız... Bunun gerçekleşmesi için var gücümüzle çalışacağız.

Ödülleri 1 Eylül'de, Şenlik programı çerçevesinde dağıtılacak "Barış ve Nükleer Silahlanma" konulu, fotoğraf ve karikatür yarışması da, etkinliklerimizin önemli bir bölümünü oluşturacak. Ayrıca, NÜSHED'in amacına uygun başarılı çalışmaları ya da ürünleri olan gazetecilere "Basın Barış Ödülü", bir meslektaşımıza ise "Tıp Barış Ödülü" 1 Eylül'de verilecek. Ödül sahiplerini, NÜSHED Yönetim Kurulu'nun gösterdiği adaylar arasından, NÜSHED üyeleri seçecek.

Görüldüğü üzere, yüklü bir kampanya dönemine girmiş bulunuyoruz. Ülkemize ve Avrupa'ya yönelik ek nükleer silahlara ilişkin kampanyamızı, nükleer denemelerin durdurulmasını da içeren bir imza kampanyasıyla başlatmış bulunuyoruz. Kampanyamız yıl boyunca çeşitli etkinliklerle sürecek. Dernek yöneticilerinin böylesi bir kampanyadan tek başlarına başarıyla çıkmalarna olanak olmadığını biliyoruz.

Bugüne değin şu ya da bu nedenle derneğimize üye olmamış meslektaşlarımızın da bir an önce aramıza katılarak, kampanyaya yardımcı olmalarını istiyoruz.

Etkinlikler programımızın başarıyla gerçekleşmesine omuz verebilecek sağlıkçıları, öncelikle de üyelerimizi, göreve çağırıyoruz.

NÜSHED ETKİNLİKLER KURULU

BASIN AÇIKLAMASI

NÜSHED, EK NÜKLEER YÜKÜMLÜLÜK İSTEMİYOR

NATO çevrelerince gündeme getirilen, "üye ülkelere ek yükümlülük" önerisi, son günlerde basınımızda geniş olarak yer aldı. Yetkililerin görüşleri, yorumlar ve değerlendirmeler, genellikle ek nükleer yükümlülüğe olumsuz bakarken, "modernizasyon"a sıcak bakıyor. "Elimizdeki, caydırıcılığı olmayan silahlar yerine, bunların gerçekten caydırıcı olanlarına izin verelim" deniyor.

Bu değerlendirme, tam da "ek yükümlülük" anlamına gelmektedir. Yeni ve daha güçlü, daha etkili silahlar yerleştirmekle sonuçlanacak olan modernizasyon, ek nükleer yükümlülükle eşanlamlıdır.

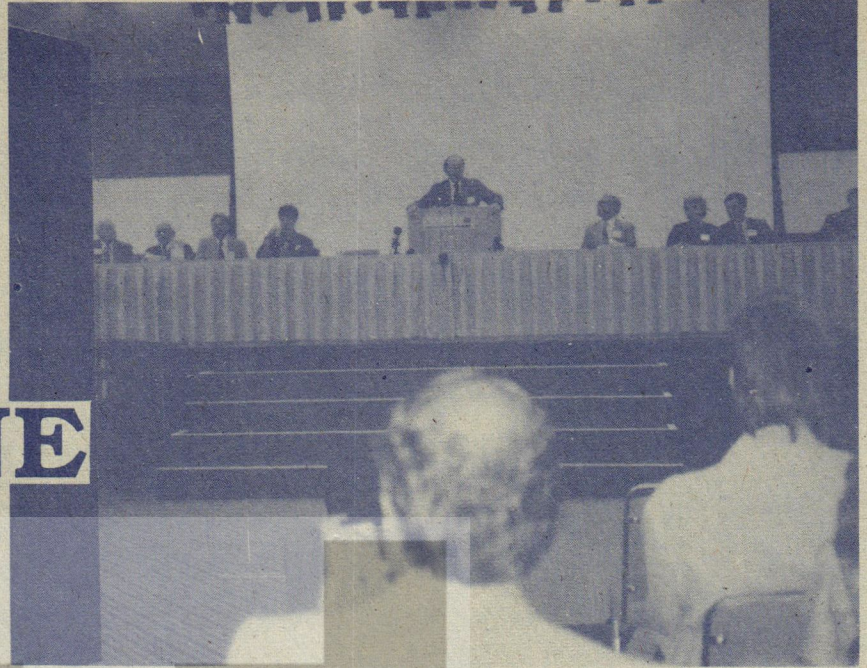
Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED), ülkemizde her tür yeni nükleer silah konuşlandırılmasına karşı olduğu gibi, tüm dünya ile birlikte, bölgemizin ve topraklarımızın nükleer silahlardan arındırılması gerektiğine inanmaktadır. Çünkü hekimler, nesnel olarak insan yaşamını tehlikeye sokan her tür etkene ve girişime karşıdırlar.

Sevinerek belirtiyoruz ki, Avrupalı meslektaşlarımız da -kendi ülkeleri bağlamında- aynı görüştedirler. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler (IPPNW) 4. Avrupa Bölgesel Toplantısı Kararları şu tümceleri içermektedir (14.10.1988):

"Avrupa'daki kısa menzilli füzelerin modernizasyonuna ve geliştirilmesine karşıyız. Bu bizim güvenliğimizi azaltacak ve üzerimizdeki tehlikeleri artıracaktır."

NÜSHED, nükleer silahsız bir Türkiye'nin ülkemiz ve bölgemiz güvenliğine katkıda bulunacağı görüşündedir.

PROF. LOWN'UN IPPNW ÖNDERLERİNE ÇAĞRISI

Prof. Dr. Bernard Lown genel kurulda konuşuyor, sağında: Kongre Başkanı Mary Wynne Ashford, solunda: Mihail Kuzin. (9. Kongre, Montreal - Kanada)

Sevgili Dostlar,

Sağlık Bakanı Dr. Yevgeni Çazov'un konuğu olarak Sovyetler Birliği'ne yaptığım geziden yeni döndüm. Bu nedenle kimi düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Dr. Çazov, Ekim ortalarında 5 bin kişinin katıldığı yığinsal bir tıbbi kongre düzenledi. Amaç, tıp kurumlarının baştan aşağı yeniden düzenlenmesiydi. Katılanlar, Sovyet halk sağlığı sisteminin başarılarını ve başarısızlıklarını kapsamlı bir biçimde gözden geçirdiler. Genel Sekreter Gorbaçov'da içinde olmak üzere, Parti Politbüro üyelerinin açılış oturumuna katılmaları, toplantının önemini gösteriyordu. Gündem sıkışık olmasına karşın, IPPNW hakkında bir konuşma yapmak üzere ben de çağrılmıştım. Kongrenin odak noktası tümüyle kendi sağlık sistemlerindeki sorunlar olduğu halde, dünya doktorlarına olağandışı bir çağrı göndermek için zaman ayırdılar. Tüm doktorları IPPNW'ye katılmaya, nükleer denemelerin durdurulması ve nükleer silahların dünyadan kaldırılması için çalışmaya çağırıldılar.

Moskova'ya varmadan önce, Ren nehri üzerinde yapılan 4. Avrupa Konferansı'nın ilk oturumuna katıldım. Bu konferans çok başarılı idi ve oldukça ilgi toplamıştı. Moskova'dan dönerken Macar Bilimler Akademisi'nde bir konuşma yapmak; Başbakan Karoly Grozs ve Sosyalist İşçi Partisi Başkanı Janos Kadar ile tanışmak üzere Budapeşte'de bir süre kaldım. Özellikle IPPNW'nin bir önceki Başkan Yardımcısı ve hareketimize katılan istekli gençlerle görüş alışverişinde bulunmam çok yararlı oldu. Ziyaret ettiğim üç ülkede de INF Anlaşması'nın, nükleer tehdit konusuna olan ilgiyi azalttığı açık olarak görülüyordu. Kamununun ilgisini en çok çeken konu, hemen her yerde çevrenin bozulmasına yol açan ekolojik "zaman bombası" idi.

Birkaç noktanın üzerinde durmak gerekir. Yeni bir rüzgârın estiği su götürmez.

Doğu-Batı ilişkilerindeki hava yumuşamaktadır ve buna bizim katkılarımız olmuştur. Bununla birlikte, INF Anlaşması ile gerçekleşen, yalnızca küçük bir başlangıç adıdır ve var olan nükleer silahların %4'ünü kapsamaktadır. Gerçekten bir umut ışığı olmasına karşın, hayale kapılmamalıyız. Geçmişte yapılan her silah sınırlaması, ardından daha çok sayıda ve daha ölümcül nükleer silahları ortaya çıkarmıştır. Olumlu bir psikolojik atmosferin varlığının saptanması, geri çekilmeye çağrı değil, daha etkin olmamız için bir uyarıdır. Doğaldır ki, nükleer silahların modernizasyonu ve çoğalan stoklar, bugün dünyada çevreye en büyük zararı veren etkenlerden biridir. Bu çılgın silahların üretiminde oluşan kirlenici yan ürünler, gezegenimizi ve onun duyarlı ekolojisini, nükleer savaş tehdidi kadar kirlenmektedir.

Öncelikler konusundaki görüşümüz ne olursa olsun, halkın gündeminde olan konulara duyarlı olmalıyız, tersi durumda dışlanırsınız. "Sera etkisi" denen olaya bağlı olarak, dünyanın giderek ısınması konusunda artan, yaygın bir endişe vardır. ABD'de kaydedilen en sıcak sekiz yazın dördü, son on yılda olmuştur. Bunun ana nedeni, her yıl 5 milyar ton karbondioksit üreten ve bunun 3 milyar tonunun atmosferde kalmasına yol açan fosil yakıt kullanımımızdır. Bu durum sürececek olursa, dünyanın büyük bölümü oturulmaz hale gelecektir. Ağaç dikerek zamanı satın alabiliriz. Ağaçlar karbondioksiti emer ve karbonu, odunsu biyokütleleri içinde depolarlar. Ayrıca ağaçlar, toprak erozyonunu önler, milyonlarca evsizede kereste sağlar, su havzalarını korur ve yaşamı tehlikede olan çok çeşitli hayvanlar için barınak görevi görürler. Science dergisinde yayımlanan bir rapora göre (Booth, W.: Oct. 7, 1988, p. 19), bir hektarlık ökaliptus ya da çam ağacı, yılda on ton karbon emebilmektedir.

Protesto etmenin yeterli olmadığına uzun süredir inanmaktayım. Kamyonunun düş gücünü etkileyecek, umut uyandıracak ve güç verecek destekleyici eylemler ortaya koymamız gerekiyor. Yeni bir kampanyayı görüşünüze sunmak istiyorum. Her nükleer deneme yapıldığında, o sıra ne yapıyor olursak olalım, ağaç dikmemizi öneriyorum. IPPNW'nin "Ateşkes Kampanyası"nın sürdürülmesi zorunluysa da, nükleer denemelere ilişkin konularla, gezegenimizi tehdit eden çevresel konular arasında bağlantı kurabileceğimize inanıyorum.

Çeşitli çevre gruplarını kampanyamıza katmamız ve olumlu yanıt verenlerle birlikte davranmamız oldukça önemlidir. Bunu yapmakla, protestomuzla katılanları çoğaltabilir ve mesajımızın etkisini artırabiliriz. Tek bir ağacın ekilmesi bile, yaşamın duyarlı temellerine sahip çıkan bir eylemdir. Fakat birçok genci harekete geçirip yüzlerini dikmek varken, neden kendimizi tek bir ağaç dikmekle sınırlayalım? Haydi gelin, barış parkları kuralım ve bu parklara, insanlığın yaşaması için savaşım vermiş, çağlar boyu adalet ve doğruluk için çaba göstermiş insanların adlarını verelim. Toprağa fidanları ektikçe, umut ekmiş olacağız.

2-5 Aralık'ta Boston'da toplanacak Yürütme Kurulu toplantısında, hareketimiz kapsamındaki çevre ile ilgili bu konuları insanlara nasıl duyuracağımızı tartışacağız. Sizlere bu mektubu göndermemin nedeni, bu kritik aşamada düşünceleriniz, önerileriniz ve eleştirilerinize gereksinmemizin olmasıdır. Henüz doğmamış yeni kuşakların yaşayabilmesi ve doğanın nimetlerinden yararlanabilmesi için, çalışmalarımızı düş gücü ile genişletecek düşüncelerinizi bize iletin.

Barış İçin,
Bernard Lown
Ortak Başkan

BERNARD LOWN VE BILL MONNING'TEN MEKTUP VAR

Şubat ayı içinde, IPPNW Ortak Başkanı Prof.Dr. Bernard Lown ile Genel Yönetmen William Monning'ten iki önemli mektup aldık. Örgütümüzün çalışmalarını ve IPPNW yöneticilerinin son Türkiye ziyaretini değerlendiren mektuplar, NÜSHED'in sınırlı olanaklar ve bürokratik engellemeler ortamında gerçekleştirmeyi başardığı etkinliklerin de ka-

nıtı oldular. Örgütümüzün, uluslararası düzeyde kazandığı bu saygınlığı, tüm üyelerimiz ve barış dostlarıyla paylaşmak istedik. Bu düşünceyle, IPPNW'nin önde gelen iki üst düzey yöneticisinin mektuplarını yayımlıyoruz.

BERNARD LOWN'UN MEKTUBU

"27 Şubat 1989

Prof.Dr. Leziz Onaran
NÜSHED Genel Başkanı

Sayın Prof. Onaran,

Prof. Lars Engstedt ve William Monning'in, sizi ve NÜSHED'i ziyaretlerine ilişkin raporlarını aldım.

Size, NÜSHED'deki son derece yetkin ve sevecen önderliğiniz için çok şey borçluyuz. Sizin ve tüm inançlı meslektaşlarınızın çabaları karşısında büyük saygı duyduğumu belirtmeliyim.

Bay Monning, çalışmalarınıza ilişkin geniş bir raporu ve "Son Reçete" nin bir sayısını benimle paylaştı. Bu dergi, NÜSHED'in etkinliklerini ayrıntılı olarak veren, şimdiye değin gördüğüm yayınların en iyilerinden birisidir. Lütfen bana, sonraki sayılarını da gönderin. İngilizce kısa bir özet, sizin çalışmalarınıza ilişkin haberleri, IPPNW Federasyonu'na yaygın olarak dağıtmamızı sağlayabilir.

Gezegemizin geleceğine yönelik kritik bir dönemeçte bulunuyoruz ve insanlığın yaşayabilmesi için, dünyadaki tüm hekimlerin katılımına ve adanmışlığına güveniyoruz. Sizin çabalarınızı öğrenmek beni yüreklendirdi, önümüzdeki görevleri, sizin önderliğinizin sürmesi ve meslektaşlarınızın adanmışlığıyla, başarılı olarak değerlendiriyorum.

Sizi, IPPNW 9. Dünya Kongresi'nde Japonya'da Hiroşima'da göreceğimi umuyorum. Orada, önümüzdeki görevler için örgütümüze yön vereceğiz.

Lütfen, gelecekteki çalışmalarınız için, nasıl yardımcı olabileceğimi bana bildirin.

Prof. Engstedt ve Bay Monning'e gönderdiğiniz konukseverlik için bir kez daha teşekkürler. Büyümekte olan örgütünüze hizmet amacıyla bize yaptığınız çağırımı yürekten kabul ediyoruz.

İçtenlikle,
Prof.Dr. Bernard Lown
IPPNW Ortak Başkanı

Bilgi için:

Prof. Lars Engstedt, Prof. Eliana Travnickova, William Monning, Stef Van den Eynde

WILLIAM MONNING'İN MEKTUBU

"27 Şubat 1989

Dr. Özen AŞUT
NÜSHED Başkan Yardımcısı

Lars Engstedt ve IPPNW Yürütme Kurulu adına, bir süre önce Türkiye'ye yaptığımız gezide gösterdiğiniz konukseverlik ve çabalarınız için derin takdirlerimizi belirtmek istiyorum.

Çalışmalarınıza ilişkin raporu, tüm IPPNW Yürütme Kurulu üyelerine gönderdim. Ayrıca bize ilettiğiniz istemlerinizi karşılamaya çalışacağız.

Örgütünüz bizi çok etkiledi. Türkiye'deki güncel durumun koşullarını anlıyorum.

Bizim için düzenlediğiniz tüm toplantıların çok ilginç olduğunu ve IPPNW ile NÜSHED'in genel amaçlarına katkıda bulunduğunu düşünüyoruz.

Yayınınız "Son Reçete", NÜSHED'in etkinliklerini ve hareketimizin çalışmalarını çok iyi yansıtan bir dergidir. Ben, IPPNW Ortak-Başkanı Dr. Bernard Lown'a, doğrudan NÜSHED'e yazarak, yayınlanmak üzere çabalarınıza ilişkin görüşlerini belirtmesini istedim.

Tıp öğrencileri ve avukatlarla görüşmelerimiz çok ilginçti.

Lütfen, Türkiye'de nükleer silahların modernizasyonuna ilişkin gelişmeler, Ateşkes '89 etkinlikleri ve diğer önemli çalışmalarınız hakkında bize bilgi verin. IPPNW Federasyonu, sizlerin kolektif çabalarınızla güç kazanmaktadır.

Tüm çabalarınız ve adanmışlığınız için bir kez daha sonsuz teşekkürler. Türkiye'nin, insanların güzelliği ve sıcaklığı ile bütünleşen çok güzel bir ülke olduğunu düşünüyoruz.

Selamlar,
W William Monning
Genel Yönetmen"

NÜKLEER SAVAŞ VE

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği (IPPNW) Başkan Yardımcılarından, İsveçli Prof. Dr. LARS ENGSTEDT, Türkiye'yi ziyareti dolayısıyla, İstanbul ve Ankara'da nükleer savaş ve sağlıkçıların sorumluluğu konularını içeren konferanslar verdi. Stockholm'deki Karolinska Enstitüsü İç Hastalıkları Bölümü'nden iki yıl önce emekli olan Prof. Dr. Engstedt, ilgiyle izlenen konferanslarında, olası bir nükleer savaşın tıbbi sonuçlarını da bilimsel bir çerçevede açıkladı. Aşağıda, Lars Engstedt'in 16 Şubat 1989 günü Ankara'da İbn-i Sina Hastanesi salonunda verdiği "Nükleer Savaş ve Tıp Mensupları" konulu konferansın geniş bir özetini sunuyoruz. Konferansın özet çevirisi, arkadaşımız Dr. Ahmet Maviş tarafından yapıldı.

Biz, hekimler, hemşireler, diş hekimleri ve eczacılar olarak hepimiz, hastalıkları önlemek ve tedavi etmek üzere çalışmalar yapmak durumundayız. Dünya üzerinde 50 binden fazla nükleer bomba vardır. Bu silahlar, dünyadaki insanlığı ve ekolojik düzeni her iki yarıkürede de yok etme gücüne sahiptir. Bu silahların gücünü somut olarak ortaya koyabilmek için, dünyada yaşayan her insan başına klasik bir patlayıcı olan TNT'den yaklaşık 4 tonluk bir gücün düştüğünü söylemem gerekiyor. Bugün için cesaret verici olan, her iki süper gücün, nükleer silahların sayısını azaltmak üzere görüşmeler yapıyor olmalarıdır. Bu, bundan birkaç yıl öncesine göre çok olumlu bir adımdır. Ancak, söz konusu indirim, çok küçük bir miktarı kapsamaktadır ve daha gelişkin silah sistemlerinin üretilmesine devam edilmektedir. O yüzden, bizim birer tıp mensubu olarak, nükleer savaş ile ilgili temel tıbbi bilgileri ve nükleer savaşın tıbbi sonuçlarını bilmek gibi bir yükümlülüğümüz olduğuna inanıyorum.

Sunuluşumda söylendiği gibi ben, iç hastalıkları uzmanıyım. Fakat, özel konum, hematoloji....Ve o yüzden, radyasyonun insan üzerine ve kemik iliği üzerine olan etkileri konusu benim özel ilgi alanımdır. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği üyesi olarak, aynı zamanda bu kurumun İsveç'teki bağlı kuruluşunun da üyesi olarak, nükleer savaş ile ilgili bilimsel verileri toplamak ve yaymak işleminin bizim için bir görev olduğuna inanıyorum. Çünkü bir meslek kuruluşu olarak, bu konularda yeterli bilgiye sahip olarak konuşmamız gereklidir. Mesleki bir kuruluş olmamız dolayısıyla, ülkenin siyasal rejimi göz önüne alınmaksızın, her ülkede çalışma olanağı bulabiliyoruz. Çünkü bir nükleer savaştan sonra tıp ve tedavi kalmayacaktır ve tedavi edemeyeceğimiz bir şeyi önceden önlemek zorundayız. O yüz-

den bugünkü konuşmama, nükleer bir çatışmanın biyolojik ve ekolojik sonuçlarını kısaca açıklayarak başlayacağım. Çoğunuz bu verileri biliyor olabilirsiniz, fakat bilgilerimizi her gün yeni veriler eklenmektedir.

IPPNW (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği) bir bilimsel komite kurmuştur ve bunun amacı, yeni gelen verilerin değerlendirilebilmesidir. Hepiniz, korkunç bir yıkımın olduğu Hiroşima ile ilgili slaytları görmüşsünüzdür. Hiroşima'daki hekimler, nükleer savaşın önlenmesi amacıyla şu anda elimizde olan bilgileri sağlamışlardır. Bir nükleer patlamada, enerjinin büyük bir bölümü "blast", yani basınç olarak ortaya çıkmaktadır. Enerjinin yaklaşık yüzde 25'i de ısı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ısı dalgası, birkaç yüz kilometrelik bir çap içindeki evleri ve yaşama merkezlerini etkileyecek ve korunmayan deri üzerinde doğrudan yanıklara yol açacaktır. İlk aşamada salınan radyasyon, tüm enerjinin yüzde 5'i kadardır. "Rezidüel radyasyon" denilen kalıcı radyas-

yon da yüzde 10 olarak ortaya çıkmaktadır. Bu rezidüel radyasyon, daha sonra yere düşen radyoaktif partikülleri kapsamaktadır. Bu, bombanın ne kadar yüksekte patlatıldığı ile orantılı olarak değişmektedir. Hiroşima ve Nagazaki'de bombalar yeryüzüne 650 m. yüksekte patlatılmışlardır. O yüzden, bu partiküllerin yere ulaşması zaman almıştır; hemen yere inmemişlerdir. Hiroşima'da ani radyasyon, en önemli nokta idi. Fakat bir nükleer savaş durumunda pek çok bombanın yeryüzüne daha yakın olarak patlatılması söz konusu olacağından, korkunç oranda radyoaktif partiküller gökyüzüne savrulacaktır. İlk ortaya çıkacak "blast" etkisi çok güçlü bir fırtına olarak görülecek, evleri yıkacak, insanları parçalayacak ve pek çok şeyin evlerden dışarıya fırlamasına yol açacaktır.

Şu an için çok küçük bombalar olarak kabul edilen Hiroşima ve Nagazaki'deki bombalarla 100 bin dolayında insan ölmüştür. Düşünün ki, pratik olarak bütün hastanelerin, bütün sağlık personelinin ortadan kalkacağı bir durum gerçekleşecektir. Çok büyük bir nükleer savaşta, tıp kesinlikle ortadan kalkacaktır ve tedavi olanakları yok olacaktır. Tabii, sağ kalabilen birkaç doktor, ellerinden geleni yapmaya çalışacaklardır, ama bunun hiçbir yararı olmayacaktır. Ölümünün yüzde 50'si 300 rad, yani 3 gray dolayında olacaktır. Bu, Japonya'daki çalışmalar sonucu ortaya konmuş bir gerçektir. Eğer kurbanların aynı zamanda yanıkları varsa, çok daha düşük doz radyasyon onları öldürmeye yetecektir.

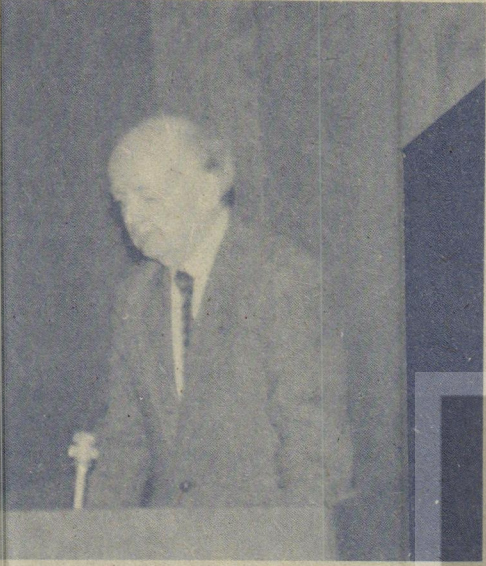
Birkaç yıl öncesine değin kimsenin düşünmediği yeni bir olgu ile karşı karşıyayız;

Konuklar ve NÜSHED yöneticileri, SHP Grup Başkan Vekili Hikmet Çetin ile.

TIP MENSUPLARI

bu da bir nükleer patlama ile oluşacak yangınlardan dolayı, endüstriyel komplekslerden kimyasal toksik maddelerin ortaya çıkmasıdır. Bu durum, öldürücü radyasyon dozunu daha aşağılara çekecektir.

Eğer birkaç yüz rad gibi ağır bir radyasyon alacak olursanız, bu hemen merkezi sinir sistemini etkileyecek ve dakikadan bir saate değin geçecek süre içinde ölüm gerçekleşecektir. 6 gray'lık bir radyasyon, özellikle ince barsaktaki epitel hücreleri yok edecektir. Bildiğiniz gibi, bu bölgedeki hücreler hızlı mitozu uğrarlar. Hızlı bölünme gösteren hücreler, radyasyona daha duyarlıdır. Gastrointestinal bulgular bir haftalık sürede ortaya çıkacaktır. Barsak çalışmayacak ve kanamalar oluşacaktır. Japonya ve Çernobil'den bildiğiniz, bu gastrointestinal semptomlar, birçok ölüme yol açacaktır. 3 gray düzeyinde

hematopoetik sistem en çok etkilenecektir. Bu, 3-4 hafta sonra ortaya çıkacak semptomlara neden olacaktır, özellikle trombositlerde ve beyaz kürelerin sayısında düşüşler olacak, bu da enfeksiyonlara ortam hazırlayacaktır. Alınan doza bağlı olarak ortaya çıkacak ani etkilerden bir diğeri de kusma ve bulantıdır. Sıralanan bu semptomlar, barış zamanında bir nükleer kaza sonucu ortaya çıkan durumlarda tanı için kullanılabilirler ama, savaş durumlarında hekimlerin bunları değerlendirmesine fırsat kalmayacaktır. Bir başka önemli semptom da saç dökülmesi durumudur ve bu, tanıda çok yardımcı olacaktır.

Nükleer radyasyona maruz kalmanın akut etkileri, bugün hemen hemen tamamen bilinmektedir; bunun nedeni, Japonya'dan bize ulaşan bilgiler ve son Çernobil olayında öğrendiklerimizdir. Kimi geç etkiler de söz konusudur ve özellikle de gebe kadınlar üzerindeki etkileri açıklamak istiyorum. Patlamada radyasyon alacak bir kadının fetüsünde ciddi anormallikler oluşacaktır. Gelişme gerilikleri, nöral bozukluklar ve mikrosefali gibi durumlar ortaya çıkacaktır. Bunun örnekleri Japonya'da saptanmıştır. Japonya'da radyasyona maruz kalan insanlar arasında yıllar sonra lösemi oranının çok arttığı saptanmıştır. Lösemi görülme sıklığı, özellikle radyasyon alıp kurtulan insanlarda, radyasyonu almalarından sonraki 7. yılda ortaya çıkmaktadır ve aynı yaş grubunda kontrollü bir çalışmaya göre, bu insanlarda 20 kat daha fazla lösemi olgusu saptanmıştır. Özellikle akut miyelositik lösemi olguları görülmektedir. Lösemilerin artmasının yanında, bu insanlarda başka tümörlerin de geliştiği gözlenmiştir. Bu kanserlerin latent süreleri gerçekten uzundur, fakat son yıllarda yapılan araştırmalarda

● *Bir nükleer savaş durumunda, Hiroşima ve Nagazaki'den farklı olarak pek çok bomba yeryüzüne daha yakın olarak patlatılacağından, korkunç oranda radyoaktif partiküller gökyüzüne savrulacaktır.*

akciğer, meme, tiroid kanserlerinin de arttığı saptanmıştır. Şu sıralarda da, daha uzun latent süreleri olan multipl miyelom ve malign lenfoma gibi hastalıkların görülme sıklığı artmaktadır. Şu ana dek yapılan çalışmalarda, Japonya'da radyasyon alanların genetik olarak ne ölçüde etkilendikleri konusunda kesin kanıtlar elde edilememiştir. Fakat eldeki bilgiler, ciddi etkilenimlerin söz konusu olabileceğini göstermektedir.

Japonya'da patlayan bombalardan sonra, çok ciddi yanıklar oluşmuştur, fakat büyük bir nükleer savaşta, bundan binlerce kat daha fazla olgu ortaya çıkacaktır. Bildiğiniz gibi yanıklar, çok fazla tıbbi yardım gerektirirler. ABD gibi büyük bir ülke bile, ancak birkaç yüz yanık olgusunu tedavi edebilmektedir. Bir nükleer savaşta sonra bu kadar çok sayıda yanığın tedavi edilmesi, tıbbi olarak olanaksız duruma gelecektir.

Şu anda dünyada 15 bin megaton'dan daha fazla nükleer silah bulunmaktadır. 1000 megaton'luk bir bombanın Sovyetler Birliği'nde patlaması durumunda, nüfusun yüzde 50'sini öldürecek radyasyon sınırı, benim ülkem İsveç'e değin gelecektir. Bir nükleer patlama, çok güçlü elektromanyetik dalgalar yayacaktır ve bütün elektromanyetik sistemleri bozacaktır. Moskova üzerinde, stratosferde patlatılacak bir bomba, bütün Sovyetler Birliği'nin ve bu arada belki de Türkiye'nin elektromanyetik sistemlerini etkileyecektir. Bu, bizim çağdaş toplumlarımız için büyük bir yıkım olacaktır. Bugünkü askersel çalışmalar, elektronik iletişim ağlarının korunmasına yönelik de, böyle bir bombanın patlaması durumunda ancak çok ufak bir bölüm korunabilecektir.

Hekim olarak temel görevlerimizden birinin, bu konularda kendimizi eğitmek ve yeni verileri öğrenmek olduğuna inanıyorum. Buna örnek olarak, birkaç yıl öncesine değin hiç düşünülmeyen, endüstri komplekslerinden ortaya çıkacak kimyasal toksik maddelerle ilgili bilgiyi verebilirim. Yine benzer bir örnek, bundan beş yıl önce hemen hemen kimsenin düşünmediği, ama bugün pek çok insanın bildiği "Nükleer Kış" olgusudur. İsveç'te çalı-

Konferans'tan bir görünüm - ön sırada. Eski bakanlardan Cahit Talas, Hasan Esat Işık, Ahmet Tahtakılıç, DHB Başkanı Prof. Yılmaz Bilgin, İHD Ankara Şube Başkanı Muzaffer İlhan Erdost, ATO Başkanı Dr. Selim Ölçer

Prof. Lars Engstedt ve Bill Monning, AÜ Rektörü Prof. Dr. Necdet Serin ile.

şan bir Hollandalı meteorolog, yaptığı araştırmalar sonucunda, kuramsal olarak büyük bir patlama ile ortaya çıkacak partiküllerin gökyüzüne yükselerek, güneş ışınlarının dünyaya gelmesini önleyeceğini saptamıştır.

Yeni oluşturulan Bilimsel Akademiler Birliği'nin bir kurulu, bu konuda araştırmalar yaptı. Bu kuruluşun kimi üyeleri ile birkaç ay önce görüştüm ve şu anda hepsinin görüşbirliği ettiği konu, "Nükleer Kış" in gerçekten yaşanacağıdır. Bu "Nükleer Kış"ın gerçekleşmesi için, şu anda var olan silahların yüzde 15 - 20'sinin patlaması yeterli olacaktır. Bir "Nükleer Kış", kuzey yarımkürede olsa bile, güney yarımküreyi de etkileyecek biçimde çok ciddi ısı düşüşlerine yol açacaktır. Eğer dünyanın ısı ortalama 5 - 10 derece düşecek olursa, çok ciddi bir kaos yaşanacaktır. Bu ısı düşüşü ekolojik ve tarımsal yıkıma neden olacaktır. Toplumların yıkımından ortaya çıkan açlığa, bir de bu yıkım eklenecektir.

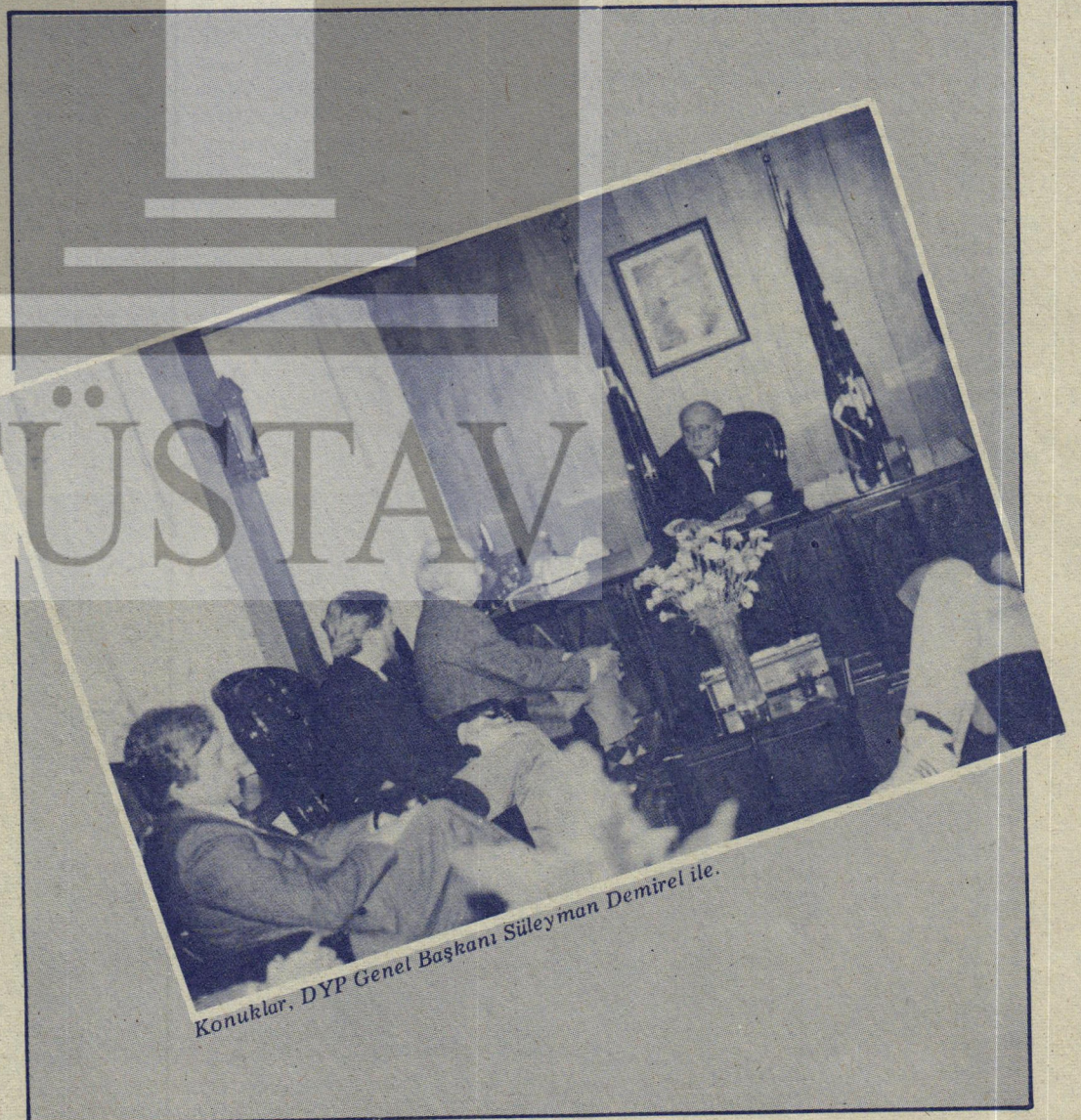
Bu vesileyle, IPPNW'nin, Dünya Sağlık Örgütü ve Bilimsel Akademiler Birliği ile yakın ilişkide olduğunu belirtmek isterim. IPPNW, şu anda 61 ülkede, yaklaşık çeyrek milyon hekim üyeye sahip bir kuruluştur. IPPNW, Dünya Sağlık Örgütü ile resmi ilişkiler kurmuştur ve hükümet dışı örgüt statüsündedir. Dünya Sağlık Örgütü, çok yakınlarında, nükleer savaşın sağlık ve sağlık hizmetlerine etkisi konusunda bir kitabın ikinci baskısını yapmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün tahminlerine göre, şu anda var olan nükleer silahların yüzde 15'inin kullanılacağı bir savaşta, bir milyardan fazla insan, anında ölecektir.

Ekolojik ve toplumsal sistemlerin parçalanmasından dolayı ortaya çıkacak yıkımın çok daha ciddi boyutlarda olacağı sanılmaktadır. Dünyadaki hiçbir ülke, nükleer savaşın

bu ikincil etkilerinden kurtulamayacaktır. Çünkü pek çok uzman, sınırlanmış bir nükleer savaşın olanaksız olduğunu, bunun kısa sürede dünyanın her yanına sıçrayacağını söylemektedir.

Size, "patlamadan önceki yıkım" konusunda da birkaç söz söylemek istiyorum. Bugün silahlanmanın sosyo ekonomik faturası çok ağırdır. Bu iş için günde yaklaşık 2,5 milyar Amerikan Doları harcanmaktadır. Yıllık olarak silahlanmanın maliyeti de yaklaşık 1 trilyon dolar dolayındadır. Bu kadar paranın ne anlama geldiğini kafalarda canlandırmak güçtür, fakat birkaç örnekle bunu somutlayabilirim:

10 yıl önce, bildiğiniz gibi, dünyadan çiçek hastalığı silindi ve bu, yalnızca nükleer silahlanmaya harcanan paranın birkaç saatlik bölümü kadar bir bütçe ile yapıldı. Dünyada her gün 40 bin çocuk, önlenemez hastalıklardan ölmektedir. Bu ölümleri önlemek, nükleer silahlanmaya ayrılan bütçenin 1 - 2 günlük parçası ile olanaklıdır. Çok daha ufak bir bütçenin ayrılması ile de, dünyadaki herkes temiz içme suyuna sahip olabilir. Gördüğünüz gibi bu, insan ve materyal olarak kaynakların çok savurganca kullanılmasıdır.

Konuklar, DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel ile.

● IPPNW, şu anda 61 ülkede yaklaşık çeyrek milyon hekim üyeye sahip bir kuruluştur. Dünya Sağlık Örgütü ile de resmi ilişkiler kurmuştur ve hükümet dışı örgüt statüsündedir.

Dünyadaki bilim adamlarının yaklaşık yüzde 40'ı, silahlanma endüstrisi ile ilgilidir. Yani, dünyada insanlığın yararına bilimsel ilerlemeler için, var olan insan gücünün ancak yarısı kullanılabilir. Bu nedenle, Boston'daki Harvard Üniversitesi'nden bir grup doktor, söz konusu uluslararası hareketi başlattılar. Gerçi ulusal çalışmalarına 30 yıl önce başlamışlardı, fakat bu çalışmayı uluslararası platforma taşımaları, 1980 yılında gerçekleşti. Uluslararası bir örgüt kurulması düşüncesinin mimarı, Harvard'da kardiyolog olan Prof. Bernard Lown'dur. Sanırım, hemen hepiniz adımı duymuşsunuzdur. Bir iç hastalıkları uzmanı olarak, ben, onun adını bu hareketten çok daha önce duymuştum. Çünkü kendisi, akut tromboz sırasında ventriküler fibrilasyonu önleme yöntemini bulan insandır. O yüzden, dünyadaki tüm koroner tromboz merkezlerinin ve bölümlerinin babası sayılır. Bernard Lown, dünyadaki birçok kardiyologu tanıyordu. Bunların arasında Sovyet kardiyologlar da vardı. Dr. Lown, Moskova'daki kardiyolog arkadaşlarına, uluslararası bir kurul kurulması konusunda düşüncesini ilettiler. Daha sonra 1980'de IPPNW kuruldu. Kuruluş şu anda, daha önce belirttiğim gibi, son derece yaygınlaşmış ve gelişmiş durumdadır.

Şunu söylemekten mutluyum ki, İsveç'te bu kuruluşun 9 bin üyesi bulunuyor ve bu rakam, İsveç'teki tüm hekimlerin 1/3'ünü oluşturuyor. Yeni Zelanda'da, da özellikle Fransızların'ın Pasifik'teki nükleer denemelerinden dolayı, üye sayısı hızla artmaktadır. Bu, beni patlamadan önceki yıkım'la ilgili başka bir noktaya getiriyor. Pek çoğunuzun gazetelerden okumuş olduğu gibi, son yıllarda açığa çıkmıştır ki, ABD'deki nükleer silah üretim merkezlerinden bol miktarda radyoaktif madde sızıntısı olmaktadır. Bugün için tüm nükleer çatışmalar, bundan 40 yıl önce olduğundan çok daha yıkıcıdır. "Konvansiyonel silahlar" terimini kullanmak istemiyorum, çünkü konvansiyonel silahlar, bugün için 40 yıl öncesine göre çok daha yıkıcı duruma gelmişlerdir. Ayrıca kimyasal ve biyolojik silahlar gibi yağışsal kırım silahları da geliştirilmektedir. Ancak yine de, tüm insan gücünü ve ekolojik sistemleri tümüyle ortadan kaldıracak olan, nükleer silahlardır. O halde hastalıkları ortadan kaldırmak ve tedavi etmek günlük görevimiz olduğuna göre, tıp mensupları olarak bu korkunç tehlikeyi bir ahlaki konu olarak da algılamamız gerekiyor. En temel görevimiz, bu konu-

Konuklar, HÜTF Dekanı Prof. Dr. Doğan Taner ile.

● Japonya'da patlayan bombalardan sonra, çok ciddi yanıklar oluşmuştur. Fakat, büyük bir nükleer savaşta, bundan binlerce kat daha fazla olgu ortaya çıkacaktır.

ları topluma anlatmak ve onu bilgilendirmektedir.

Tıp mensupları olarak nükleer savaşın önlenmekten daha önemli bir görevimiz olduğunu düşünemiyorum. Birçok ülkede, tıp mensupları dışında birçok meslek grubundaki insan da konu ile ilgilenmektedir. Fizikçiler, hukukçular, veterinerler de birçok uluslararası birlik kurmuşlardır. Onlara, IPPNW'nin kurulduğundan bu yana ne derece başarılı olduğunu sorabiliriz. Öyle sanıyorum ki, pek çok ülkede bu gerçeklerin anlaşılabilmesine yardımcı olduk ve tıbbi bilginin yayılmasına yardım ettik. Çalışmalarımızı bir tıp reçetesi olarak düşünüyoruz. Temel bir tıp reçetesi olarak da bütün nükleer denemelerin sonlandırılmasını öneriyoruz. Ancak bu, var olan silahların geliştirilmesini önleyebilir. Bu, görevimizin dışında bir iş gibi gözükmeye karşın öyle değildir. Denemelerin durdurulması için özel bir kampanya düzenlemiş bulunuyoruz: "Ateşkes - '89 Kampanyası". Bir başka çabamız da, tıp fakültelerinde bu gerçeklerin eğitim programlarına alınmasıdır. Çok memnunum ki, İsveç'teki tıp fakültelerinde bu bilgiler, zorunlu dersler

arasına alınmıştır. Başka bir çalışmamız da, uluslararası birçok ilişkinin geliştirilmesidir. Kişisel ilişkiler, mesleki ilişkiler ve bilimsel ilişkiler, karşılıklı göç - gelişler gibi..

Bir kez daha tıp öğrencilerine dönmek istiyorum. Çünkü her halde onlar, emekli olmuş hocalardan çok daha büyük potansiyele sahipler. Biz, doğu ve batı, kuzey ve güney, pek çok ülke arasında öğrenci alışverişini örgütüyoruz. 150 yıl kadar önce İsveç ve Danimarka, sürekli birbirleri ile savaş durumunda idiler. Her iki ülke de kendisini ötekinden daha üstün bir ulus olarak görürdü. Bu savaşın bugün için düşünülmesi bile olanaklı değildir. Almanya ve Fransa için de bu durumun geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Bugün ABD ve SS CB de, birbirleri ile savaşmaktan çok, görüşmeler yoluyla sorunları çözmeye yönelmektedirler. Bu iki ülkenin ilişkilerinde büyük gelişmeler görüyoruz, fakat çok daha fazlasına gereksinimimiz var. İlk atom bombaları, bilindiği gibi çok büyüktü. Şimdi çok daha güçlü olanları, bir çanta içine yerleştirilebilir. O halde, yeni nükleer silahların başka ülkelere yayılmasını önlememiz gerekiyor. Uluslararası toplantılarda tartışılan sorunlarda, çatışmayı değil, anlaşmayı desteklememiz gerekiyor. Gelecek toplantımız Hiroşima'da yapılacaktır. Pek çok etkinliğimiz arasında en önemli görevimizin, bilgi yaymak olduğunu düşünüyoruz. Uluslararası Nobel Ödülü'nü de bu çabalarımız sonucu aldık.

Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Bunlar o denli yaşamsal önemde konulardır ki, herkes çok kolay anlayabilmektedir. Bir nükleer savaşın büyük felaket olacağını anlamak için uzman olmaya gerek yoktur. O halde, yalnız tıp mensuplarını değil, askersel ve siyasal önderleri aynı biçimde eğitmemiz, etkilememiz gerekmektedir. Bunu, "çatışma yerine işbirliği" belgisiyle gerçekleştirebiliriz.

KADINLAR VE TÜRK-YUNAN DOSTLUĞU

Dr. ÖZEN AŞUT

NÜSHED Genel Başkan Yardımcısı

Birleşmiş Milletler'ce "Uluslararası Kadın Barış Hareketi Günü" olarak onaylanan 24 Ekim'de, dünya kadınları, ülkelerinde çeşitli etkinlikler düzenliyor. Amaç, kadınların savaşa karşı tepkilerini seslendirerek, geneldeki dünya barış hareketine katkıda bulunmak...

Bu yıl Yunanlı kadınlar, söz konusu uluslararası gün için şu temel belgeyi benimsemişlerdi: "Kadınlar, Türkiye ve Yunanistan'ın anaları, barış ve dostluk için eylemde birleşiyorlar." 24 Ekim yerine 1 Kasım 1988'de Atina'da gerçekleştirilen Yunanlı kadınların toplantısında ana tema ise "Türk-Yunan dostluğu ve bu alanda kadınlara düşen görevler"di.

Toplantıyı, Yunanistan'ın bellibaşlı 8 kadın örgütü ortaklaşa düzenlemişti. Aralarında Margaret Papandreu'nun başkanı olduğu "Yunanistan Kadınlar Birliği" (EGE) ve ülkenin 50 bin üyeli en büyük kadın kuruluşu "Yunanistan Kadınlar Federasyonu" nun (OGE) da bulunduğu bu örgütler, toplantıda, Yunanlı kadınların Türkiye kadınlarına dayanışmalarını dile getirdiler; dostluk, güven ve işbirliği çağrısında bulundular.

Atinalı kadınların "Barış Günü" toplantısı, nicel ve nitel olarak geniş bir katılımı gerçekleştirdi. Kadın kuruluşlarının yanı sıra "Yunanistan Barış Komitesi", "Nükleer ve Kimyasal Silahlara Karşı Yunanistan Tıp Birliği", "Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneği" yöneticileri ile, kimi ünlü yazarlar, ozanlar, sanatçılar ve gazeteciler de dinleyiciler arasındaydı. "Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneği" yöneticilerinden Roko Filos, "Türk ve Yunan kadınlarının Ege üzerinden ellerini birleştirmeleri" çağrısını yaparken, Yunanistan Barış Komitesi Başkanı Evangelos Maheras, Türkiye Barış Derneği'nin "onurlu savaşımından" söz ediyor. İstanbul'a yaptığı gezide ve Dikili Festivali'nde gördüğü yakınlığı dile getiriyordu. İç savaşta yiten çocukların ardından kurulmuş olan "İlerici Anneler Örgütü" (PEME) Başkan Yardımcısı Kiyu Efthimikis ise, Türkiye'li analara şöyle sesleniyordu:

"Biz, geçmişte de, şimdi de Türkiye kadınlarına, analarına dostluk duyguları içindeyiz. Çünkü amacımız ortaktır: Ço-

Nükleer Savaş Karşı Yunanlı Kadınlar Örgütü (EGAK)

cuklarımız için barış ve daha güzel bir dünya istiyoruz. savaş ve ölüm değil. Bu nedenle, Türkiye'dekiannelere dostluk elimizi uzatıyoruz."

"Nükleer Savaş Karşı Yunanlı Kadınlar Örgütü" (EGAK) yöneticileri de, Türkiye halkıyla Yunanistan halkının, üslere ve nükleer silahlara karşı aynı tutumu paylaştıklarına olan inaçlarını belirtiyorlardı.

İzleyiciler arasında bulunan 79 yaşındaki ünlü yazar ve büyük Türk dostu Dido Sotirio ise, ülkemizi özlemle anıyor, bir kitabına da ad olan bildik seslenişini yineleyerek, "Benden Selam Söyle Anadolu'ya!" diyordu...

Bu toplantı dolayısıyla Atina hakkında gözleme olanağını bulduğum gerçek,

Türk-Yunan dostluğunda ulaşılan sevinçli aşamayı, Kuşkusuz bu noktaya kolay gelinmemiştir ve her iki ülkenin barış savaşçılarının, varılan aşamadaki onur payları büyüktü.

Ege'nin iki yakasını birleştiren barış ve dostluk köprüsü güçlendikçe, ülkelerimiz arasındaki silahlanma yarışının anlamsızlığı daha iyi anlaşılacak. Silahsızlanma yolunda yeni adımlar atılabilecektir. İşte Yunanlı kadınların Türkiye kadınlarına çağrısı, bu doğrultudaki olumlu ve umut verici girişimlerden biridir. Yunan kadınları, Ege'yi barış ve dostluk denizi olarak görmek istiyorlar; yabancı güçlerin dayattığı silahlanma yüküyle toplumsal ilerlemenin baltalanmasına karşı çıkıyor, nükleer silahlardan ve üslerden arındırılmış bir Akdeniz için savaşım veriyorlar. Ülkemiz kadınlarının da Yunanlı dostlarıyla aynı duyguları, istemleri paylaştıklarını söyleyebiliriz.

Savaşsız bir gelecek, dünya kadınlarının en ivedi ve yaşamsal istemidir. Bu nedenle kadınlar, çocuklarının birbirlerine karşı "savaş eğitimi" görmelerinden rahatsızlık duyuyor.

Ülkemizin barışsever insanları, Yunanlı kadınların içtenlikli çağrısına kulak vermeli, seslerini bu sese katmalıdır.

YILLIK ÖDENTİLERİMİZİ ÖDEYELİM

Tüm üyelerimizin yeni yılda yıllık ödentilerini geciktirmeden ödemelerini bekliyoruz. Ödemeler doğrudan yapılabileceği gibi, Ziraat Bankası, Necatibey Şubesi 30440/38 nolu hesaba yatırılabilir. Derneğimiz, henüz giderilemeyen hukuksal sorunlar nedeniyle kongresini yapamamakta ve bu arada yıllık üyelik ödenti miktarı da artırılamamaktadır. Bu nedenle yönetim kurulumuz, tüm üyelerimizi 6000 TL'lik yıllık ödentilerine ek olarak 14.000 TL'lik bağış ile ödeyecekleri miktarı en azından 20.000 TL'ye tamamlamaya çağırılmaktadır. Bunlara ek olarak yayın organımız SON REÇETE'ye abonelik için, yıllık bedel 8.000 TL'nin yatırılması gerekmektedir.

SON REÇETEYE DAHA FAZLA ABONE

Basım giderlerindeki akıl almaz maliyet artışları ve dağıtım zorlukları, dergimizin çıkış aralıklarını etki-

lemekte ve kaçınılması zor gecikmeleri ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, önümüzdeki yayın döneminde SON REÇETE 3 ayda bir çıkacak ve fiatı 2.000 TL. olacak. Yıllık abone olmak için 8.000 TL ödenecek. Dergimizin güç kazanması için en başta abone sayısının artırılması bir zorunluluktur. Tüm okuyucularımızı, çevrelerinde, dergimizi daha fazla tanıtmak için harekete geçmeye çağırıyoruz.

Dergi abone bedelleri doğrudan ödenebileceği gibi, Necatibey, Ziraat Bankası, 30440/38 nolu hesaba da yatırılabilir.

ADRES DEĞİŞİKLİKLERİ

Dergi dağıtım sırasında adres değişiklikleri nedeniyle, bazı dergiler okuyucu eline ulaşamamaktadır. Adresi değişen üyelerimizin ve abonelerimizin en kısa zamanda yeni adreslerini bildirmelerini istiyoruz.

KARDEŞ BİR KURULUŞTAN SELAM!

ZİMBABWE MEKTUBU

Itai T. Mupanduki, ZHWPNW (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Zimbabwe'li Sağlık Emekçileri Derneği) kurucu üyesi olan bir tıp öğrencisidir. Aynı zamanda Zimbabwe Tıp Öğrencileri Birliği Başkanı da olan **Itai**, 1-21 Ağustos 1988 tarihleri arasında Ankara'da yapılan Türk Tabipleri Birliği Tıp Öğrencileri Kolu'nun 5. Uluslararası Halk Sağlığı Yaz Okulu'na katıldı. **Itai**, Türkiye'de bulunduğu süre içinde NÜSHED'in 5-6 Ağustos etkinliklerine de katılmıştı.

Zimbabwe, 16-25 derece güney enlemleri ve 25-33 derece doğu boylamları arasında, Güney Afrika'da yer alan bağımsız bir devlettir. Kuzeyinde Zambia, güneyinde Güney Afrika, batısında Botswana ve doğusunda Mozambik bulunmaktadır. Zimbabwe, 90 yıllık İngiliz yönetiminden sonra, 1980 yılında bağımsızlığını kazanmıştır. Bağımsızlığın kazanılmasından bu yana Zimbabwe, komşusu Güney Afrika'da ezilen halkın Apartheid'e karşı savaşımına güçlü bir destek vermektedir.

Güney Afrika'daki Apartheid rejimi, aralarında Zimbabwe de olmak üzere, etrafındaki Afrika devletlerine yönelik olarak, fiili askersel saldırıları da kapsayan bir destabilizasyon politikası izlemektedir. Güney Afrika ile komşu olan tüm devletlerin temel kaygısı, Batı dünyasının da yardımlarıyla Güney Afrika'nın nükleer silahlar üretmesi ve bu silahların kendilerine karşı kullanılması olasılığıdır. Bu nedenle, Zimbabwe'nin sağlık emekçileri yok olma tehdidine karşı etkin savaşım verebilmek amacıyla bir araya gelerek Zimbabwe Health Workers for the Prevention of Nuclear War (ZHWPNW), yani "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Zimbabwe'li Sağlık Emekçileri Derneği"ni kurmuşlardır.

ZHWPNW'nun temel amaçları şunlardır:

1. Toplumu nükleer savaşın tıbbi ve ekolojik sonuçları hakkında bilgilendirmek, var olan nükleer savaş tehdidine karşı duyarlı kılmak,

2. Toplum içinde bir baskı grubu oluşturarak, öncelikle Güney Afrika bölgesinin, daha uzun erimde tüm Afrika'nın nükleer silahlardan arındırılmış bölge olması yönünde savaşım vermek,

3. Hükümetin nükleer savaş karşıtı politikalarını desteklemek ve danışmanlık hizmetleri vermek,

4. Nükleer savaşa ve silahlanma yarışına karşı savaşım veren dünyadaki öteki barış hareketleri ile uluslararası dayanışma ve işbirliği içinde olmak.

ZHWPNW'nun etkinlikleri şu ana başlıklarla özetlenebilir:

1. ZHWPNW, ülkenin çeşitli yerleşim merkezlerinde nükleer savaş tehdidi ve sonuçlarına ilişkin filmler göstermekte ve tartışma toplantıları düzenlemektedir.

2. Özellikle eğitim kurumlarında olmak üzere, gençliğin bilinçlendirilmesine yönelik olarak konferanslar verilmektedir.

3. Hiroşima Günü gibi tarihsel anlamı olan günlerde miting ve gösteriler düzenlenmektedir.

4. ZHWPNW, başka ülkelerdeki IPPNW üyesi ulusal örgütlerle çeşitli alanlarda işbirliği yapmakta ve IPPNW'nun etkinliklerini Zimbabwe'de yürütmektedir.

Son olarak, bir ZHWPNW kurucusu ve barışa gönül vermiş bir insan olarak, Türkiye'deki tüm barış yanlılarını, özellikle NÜSHED üyelerini en içten iyi dileklerle selamlıyorum.

İnanıyorum ki, NÜSHED üyesi olan dostlarım, şu anda yüz yüze oldukları yasal sorunların üstesinden gelecek ve IPPNW'nin bir üye kuruluşu olacaklardır. Çünkü, barış uğruna savaşım veren tüm insanların bildikleri gibi; nükleer savaşın önlenmesi, insanlığın kurtarılması anlamına gelmektedir ve barış savaşımı ne olursa olsun durdurulamayacak, sindirilemeyecek bir harekettir. Özellikle sağlık emekçileri için nükleer savaşın önlenmesi vicdani bir sorun olmanın ötesinde, meslek ahlakının da kendilerine yüklemiş olduğu zorunlu bir çabadır ve bundan daha acil, daha önemli ya da daha soylu bir mesleksel amaç yoktur.

Bu düşüncelerim çerçevesinde, Türkiye'deki dostlarıma, uğraşlarında iyi şanslar diliyorum.

Itai T. MUPANDUKİ

IPPNW YÖNETİCİLERİNİN TÜRKİYE ZİYARETİ

Baştarafı 1. sayfada

HED'i IPPNW çatısı içinde görmek istediklerini söyledi. Prof. Engstedt, örgütlerinin Pakistan'da bile Ziya Ul-Hak döneminde şube açtığını ve herhangi bir engelle karşılaşmadıklarını belirtti.

• "Nükleer Savaş ve Tıp Mensupları"

"Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği" Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Lars Engstedt, 16 Şubat günü Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina Hastanesi salonunda, "Nükleer Savaş ve Tıp Mensupları" konulu bir konferans verdi. Tıp mensuplarının yanı sıra Hasan Esat Işık, Ahmet Tahtakılıç, Prof. Dr. Cahit Talas gibi eski bakanların da ilgiyle izledikleri konferansında Prof. Engstedt, bir Hematolog olarak, radyasyonun insana etkisini incelediğini, nükleer çatışmanın biyolojik-ekolojik sonuçlarına ilişkin her gün yeni veriler elde edildiğini, nükleer savaşın sonra tıp biliminin olmayacağını belirtti ve, "Nükleer savaşın bilimsel sonuçlarını araştırmak ve yaymak, biz hekimlerin görevidir" dedi.

(Prof.Engstedt'in konuşmasının geniş bir özetini, "Bilim" sayfalarında okuyabilirsiniz.)

EK NÜKLEER YÜKÜMLÜLÜK TARTIŞILIYOR

Milli Güvenlik Kurulu, 28 Şubat 1989 günü toplanarak, ek nükleer yükümlülük önerisini görüştü.

Milli Güvenlik Kurulu, 28 Şubat 1989 günü toplanarak, ek nükleer yükümlülük önerisini görüştü. Basına yansıyan bilgilere göre, Kurul'un genel eğilimi, Türkiye'nin bir nükleer modernizasyona gereksinimi olduğu yolunda idi. Ancak 1971 tarihli "nükleer politikanın sürdürülmesi" eğilimi ağırlık kazandı, modernizasyon kabul edilse bile bu çerçevede olacaktı.

Öte yandan, Sovyetler Birliği Bakan Yardımcısı Viktor Karpov, NATO'nun, kısa menzilli nükleer silahların modernizasyonu konusunda acele etmemesini istedi. Karpov ayrıca, Varşova Paktı'nın, kısa menzilli füzelerin kaldırılmasına yönelik görüşmelere başlanmasını beklediğini de belirtti.

Bilindiği gibi, Federal Almanya, topraklarına ek nükleer yükümlülük ya da kısa menzilli füzeler yerleştirme konusunu şimdilik (en az 1991'e

değin) tartışmak istemediğini açıklamıştı. ABD ve İngiltere ise, Mayıs ayında yapılacak NATO doruğundan, kısa menzilli nükleer silahların modernizasyonunu içeren ek yükümlülük alma kararının çıkması için direniyor.

Federal Almanya, topraklarına ek nükleer yükümlülük ya da kısa menzilli füzeler yerleştirme konusunu tartışmak istemediğini açıklamıştı.

Türkiye'de de Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan, daha henüz üretime başlamayan -belki de 10 yıl üretilmeyecek olan- Lance-2 füzelerinin Türkiye'de konuşlandırılmasının, NATO için olumlu olacağını açıklıyor. Vuralhan ayrıca, modernizasyona "hayır" diyemeyeceğimizi, bunun ek nükleer yükümlülük olmadığını belirtti. Bu konuda, Dışişleri Bakanlığı ile kendi bakanlığının kimi çelişkileri olduğunu da gizlemeyen Milli Savunma Bakanı, "Nükleer modernizasyona, Montebello kararlarıyla başlayan süreç içinde prensipte zaten evet dedik" diye konuştu.

İstanbul Tabip Odası'nca düzenlenen Sağlık Etkinlikleri"ne derneğimiz de katıldı.

Bu yıl İstanbul'da TTB Merkez Konseyi adına İstanbul Tabip Odası'nca düzenlenen Sağlık Etkinlikleri'ne derneğimiz de katıldı. 17 Mart 1989'da İTO Sevinç Özgüner Toplantı Salonu'nda gerçekleşen toplantıya, NÜSHED adına "Nükleer Tehlike ve Hekimler" başlıklı bir rapor sunuldu. NÜSHED Genel Sekreteri Dr. Ferruh Yavuz'un sunduğu rapor ilgiyle izlendi.

Aynı etkinlikler çerçevesinde, 13 Mart 1989 günü "Sevinç Özgüner Barış ve Demokrasi Ödülü"nü, Prof. Dr. Hüsnü Göksel'e verildi. Bilindiği gibi, TTB Merkez Konseyi Üyesi olan Diş Hekimi Sevinç Özgüner, 23 Mayıs 1980'de, kimliği bilinmeyen kişilerce öldürülmüştü.

14 MART SAĞLIK ETKİNLİKLERİ

KİMYASAL SİLAHLAR KONFERANSI

7-12 Ocak 1988 tarihleri arasında Paris'te yapılan Uluslararası Kimyasal Silahları Yasaklama Konferansı'na 141 ülke temsilcisi katıldı. Geçen yaz aylarında Bağdat hükümetinin Kuzey Irak'taki Kürt azınlığa karşı kimyasal gaz kullanarak binlerce kişinin ölümüne yol açması, 1925 yılında yasaklanan bu silahı yeniden gündeme getirmişti. İkinci Dünya Savaşı'na taraf olan ülkeler savaşın tüm korkunçluğuna rağmen bu silaha başvurmamıştı. Libya'nın kurduğu bir kimyasal tesisin zehirli gaz üretme amacına dönük olduğu şeklindeki Amerikan suçlamaları ile de dikkatleri üzerine çeken konferansta, orta menzilli nükleer silahlara ilişkin ABD ve SSCB arasında varılan anlaşmanın yarattığı yumuşama ortamında, kimyasal silahlara karşı bir uluslararası belgenin üretilmesi koşullarının yaratıldığı kanısı hakimdi. Kimyasal silahların, yoksul ülkelerin atom bombası olduğu görüşünü savunanlar, nükleer silahları üretecek teknoloji ve sermayeye sahip olmayan küçük devletlerin bu açıklarını ancak kimyasal silahlarla kapattıklarını ileri sürdüler. Bu tezin savunucusu, Romanya Devlet Başkanı Çavuşesku, kimyasal silahların imhası konusunun, sadece nükleer silahlarla birlikte düşünülebileceğini öne sürdü. Mısır'ın başını çektiği Arap ülkeleri de bu tezi desteklediler. Batılı ülkeler ve nükleer enerjiye sahip Hindistan, Pakistan, İsrail, Arjantin gibi ülkeler ise bu isteğe karşı çıktı. İsrail, Libya'yı dünyanın en büyük kimyasal silah fabrikalarından birini kurmakla suçladı. Bu iddianın kanıtlanmadığını belirten SSCB Dışişleri Bakanı Şvardnadze, SSCB'nin elindeki kimyasal silah stoklarını bu yıl içinde yok etmeye başlayacağını açıklamıştı. Bu arada ırkçı beyaz azınlık yönetimindeki Güney Afrika Dışişleri Bakanı Pik Botha'nın konuşması ise Afrika, Asya, Latin Amerika ve Arap delegelerinin salondan ayrılması ile protesto edildi.

Tüm katılan ülkelerin onayladığı sonuç bildirisinde, kimyasal silahların üretilmesini ve kullanılmasını yasaklayan bir anlaşma imzalanması gerektiği vurgulandı. ABD ve SSCB delegasyon başkanları, yaptıkları açıklamada sonuç belgesinin, kimyasal ve nükleer silahlar arasında bağlantı kurulduğu anlamına gelmeyeceğini ifade ettiler.

MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ DERGİSİ'nin Mart 1989 sayısında, NÜSHED'in 8 Şubat 1989'da yaptığı basın açıklaması tam metin olarak yer aldı. Günlük gazeteler de yer yer NÜSHED'in basın açıklamalarını kamuoyuna yansıtılar. Aşağıda, NÜSHED'in basındaki yankılarından örnekler görüyorsunuz.

Nükleer tehdide tepki

ANKARA (AA) — Nükleer savaşı önlemek için Hekimler Derneği (NÜSHED) Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, silah tekellerinin barış güçlerinin yoğun savaşımı sonucu gerilediğini ifade ederek, "Hükümetin 1971 kararına sadık kalarak, Türkiye'ye ek nükleer yükümlülük verilmesini kabul etmeyeceğine inanmak istiyoruz" diye

Nükleer silaha tepki

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED) Türkiye'de her tür nükleer silah koşullandırmasına karşı olduklarını açıkladı. NATO çevrelerinde gündeme getirilen "üye ülkelere nükleer ek yükümlülük" önerisi konusunda görüşlerini belirten NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, bütün dünyanın nükleer silahlardan arındırılması gerektiğini bildirdi. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler (IPPNW) kararlarına da değinilen açıklamada, "Avrupa'daki kısa menzilli füzelerin modernizasyonu ve geliştirilmesine karşıyız. Bu bizim güvenliğimizi azaltacak ve üzerimizdeki tehlikeleri arttıracaktır" dedi.

■ NÜKLEER savaşı önlemek için Hekimler Derneği (NÜSHED) Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, "Dünya silah tekelleri, NATO kanalıyla, yeniden silahlanma ortamı yaratmak istemektedir" dedi. NÜSHED'in kuruluşunun 2. yıldönümü dolayısıyla "nükleer tehlike" konulu bir basın toplantısı düzenleyen dernek başkanı Onaran, son zamanların güncellik kazanan ek nükleer yükümlülükler konusunda bir kampanya başlattıklarını söyledi.

nokta... nokta... nokta...

●●● İSKENDERUN Deniz Er Eğitim Alayı'nda bedelli askerlik hizmetini tamamlayarak terhis olan ünlü armatör ve Deniz Ticaret Odası Başkanı Hilmi Sönmez, İstanbul'a, özel uçakla döndü. Hakkındaki iddialarla ilgili soruları yanıtızsız bırakan Sönmez, "İşte geldik gidiyoruz" dedi... ●●● TÜRKİYE Denizcilik İşletmeleri (TDİ) ile Sönmez Denizcilik arasında, ortak deniz işletmeciliğine ilişkin protokol dün imzalandı. Protokole göre, TDİ ve Sönmez Denizcilik, "Akdeniz" yolcu gemisinin yenileme ve işletilmesinde ortaklık yapacaklar... ●●● ÇALIŞMA ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, bu yıl işyerlerinde yoğun bir denetim programı uygulayacaklarını bildirdi... ●●● YUNANİSTAN'da Gökçeler ve Höyük-köy arasında bulunan Türkler'e ait bir meranın İsçeke Valiliği'nin izni ile Yunanlı çiftçilere sürdürülmek istemesi üzerine meydana gelen gelişmeleri görüşmek üzere toplanan Azınlık Yüksek Kurulu, söz konusu kararın kaldırılması için Atina'da hükümet yetkilileri ile temaslara yapılmasını kararlaştırdı. ●●● NÜKLEER savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED), nükleer deneme yapan ülkelere her denemeden sonra protesto mektupları yazmak amacıyla kampanya açıldığını bildirdi... ●●● SANDIKLI'da kaymakamlık ve milli eğitimin işbirliği ile okullarda takdirname alan öğrencilere Kur'an-ı Kerim'le İslamiyet'e ait yayınlar dağıtıldı. Kitaplar arasında Atatürk'le ilgili tek eser yer almı. Bu durum velilerin tepkisine yol açtı.

nokta... nokta... nokta...

NÜKLEER SAVAŞ DERNEĞİ ÜYELERİ GELİYOR:

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Derneği 13-17 Şubat tarihleri arasında Türkiye'ye gelecek. Dernek Başkanı Prof. Leziz Onaran yaptığı açıklamada, IPPNW yöneticilerinin SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel ve Yeşiller Partisi yöneticileriyle görüşeceğini kaydetti.

"Radyasyon gizlendi"

NÜKLEER Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED) Başkanı Prof. Leziz Onaran, Türkiye'de nükleer konuda pek çok olayın "panik çıkar" gerekçesiyle açıklanmadığını söyledi.

'Moskova'da patlayacak 1000 megavatlık bir bomba Türkiye'nin yüzde 20'sini yok eder...'

Nükleer silaha günde 6 trilyon

Fuat UÇUR
İSTANBUL, (Hürriyet)

NATO ve Varşova Paktı ülkelerinde şubeleri bulunan tek dernek olan ve 1985 yılında Nobel ödülü kazanan Nükleer Savaş Karşı Uluslararası Hekimler Birliği'nin (IPPNW) İsveçli İkinci Başkanı Prof. Lars Lengsted, İstanbul'a geldi. İstanbul Tabip Odası'nda hekimlere bir konferans veren Prof. Lars Lengsted, bir atom bombasının artık valizde bile taşınabileceğine, dünyanın nükleer depo haline geldiğine dikkati çekerek, "Moskova'da patlayacak 1000 megavatlık nükleer bir bomba, İsveç'in yüzde 50'sini, Türkiye'nin de yüzde 20'sini yok eder" dedi.

Nükleer savaştan sonra artık tıbbi müdahale yapılmasına gerek kalmayacağını kaydeden Prof. Lengsted şöyle konuştu:

"Çünkü, her şey bir anda sona ereceğinden tıbbi yardım yapılmasının bir anlamı kalmayacaktır. Tüm elektrik santralleri, altyapı tesisleri bozulacak, hiçbirisi işlemecektir. Tedavi merkezleri de bombadan etkilenecek, nükleer savaştan hemen hiç kimse kurtulamayacaktır. Dünyanın ısısı on derece

kadar soğuyacak, tarım yapılamaz hale gelecektir. Kurtulabilenler ise saç dökülmeleri, yanıklar ve acılar içinde kıvrılarak yaşamlarını sürdürmek zorunda kalacaklardır."

DÜNYADA 50 BİN NÜKLEER BOMBA VAR.

Nükleer Savaş Karşı Uluslararası Hekimler Birliği'nin temelini 30 yıl önce Amerika'lı Prof. Bernard Lown tarafından atıldığını, daha sonra Sovyet hekimlerinin de bu görüşü benimsemeleriyle dünyada ilk kez, hem NATO, hem de Varşova Paktı ülkelerinde şubesi bulunan tek derneğin ortaya çıktığını bildiren Prof. Lengsted sözlerini şöyle sürdürdü:

"Benim de kurucuları arasında bulunduğum birliğin, Türkiye dahil 60 ülkede şubesi vardır. İsveç'teki şubemize dokuz bin hekim üyedir. Ayrıca Japonya, Avustralya, Pakistan, Yeni Zelanda, Güney Amerika gibi ülkelerde de çalışmalarımızı yürütüyoruz. Son zamanlarda ABD'yle Sovyetler arasin-

daki nükleer silahları kıstımlama, tüm dünyada olumlu bir psikolojik etki yarattı. Birlik olarak, bu etkinin sürmesini arzu ediyoruz. Çünkü, bugün dünyada 50 bin nükleer bomba bulunmaktadır. Oysa, bir günde nükleer silahlara harcanan üç milyar dolar, (yaklaşık 6 trilyon lira) dünyayı cennet haline dönüştürebilir. Biliniyor ki dünyamızda her gün 40 bin çocuk ölenebilir hastahıklardan ölmektedir. Silahlar için birkaç saatte harcanan parayla da çiçek hastahığı ortadan kaldırılmıdır."

Savaş psikolojisinden kurtulması gerektiğini ifade eden Prof. Lars Lengsted, Napolyon dönemine kadar İsveç'le Danimarka arasında sürekli savaş olduğunu, Fransa'yla Federal Almanya'nın da yakın zamana kadar aynı durumda bulunduğunu hatırlatarak, "Oysa şu anda bu ülkeler için savaş son derece anlamsız. Aynı şey neden Sovyetler'le ABD için de söz konusu olmasın?" dedi.

■ NÜSHED (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği), IPPNW'in (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler) başlattığı "Ateşkes 89" kampanyasına katılma çağrısı yaptı. Dünya çapında başlatılan bu kampanya nükleer denemeler yapan ülkelere her denemeden sonra protesto mektupları yazmak şeklinde yürütülecek. "Ateşkes 89" kampanyası süresince bir de yarışma düzenlendi.

■ KISA adı IPPNW olan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Lal Enstedt ile yine aynı kuruluşun yönetmeni Amerikalı William Monning, Ankara'da nükleer savaşın tehlikeleriyle ilgili görüşmelerde bulunup, konferans verdikten sonra dün Türkiye'den ayrıldılar. Konuk heyete, önceki gece NÜSHED Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran ve Derneğin Yönetim Kurulu tarafından bir yemek verildi. Konuklar Ankara'da buldukları süre içinde SHP Grup Başkan Vekili Hikmet Çetin ve DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel ile de görüşmüşlerdi.

DANIŞTAY, İDARE MAHKEMESİNİN LEHİMİZE KARARINI ONAYLADI

İçişleri Bakanlığı'nca derneğimizin faaliyetlerini engelleyen idari işleme karşı, İdare mahkemesinde açtığımız davayı kazanmıştık. İçişleri Bakanlığı'nın bu defa davayı Danıştay'a götürmesi üzerine, Danıştay 10. dairesi 1988/1508 esas 1989/461 karar numarası ile 2/3/1989 tarihinde, idare mahkemesinin verdiği iptal kararını benimseyerek onaylamıştır.

Bu onay ile derneğimizin iki yıldan bu yana çeşitli kısıtlamalar altında sürdürdüğü çalışmaları, artık normal bir yola sokabilecektir. Önümüzdeki günlerde yasal sürece uygun olarak ilkin dernek tüzüğü basında ilan edilecek, daha sonra da genel kurul yapılacaktır. Genel kurul kararı ile şubelerin açılması ve IPP-NW'e derneğimizin üyeliği gündeme gelecektir.

IPPNW TAKVİMİ

26 - 28 MAYIS 1989
AVRUPA TEMSİLCİLERİ
TOPLANTISI, POTSDAM,
ALMAN DEMOKRATİK
CUMHURİYETİ

7-10 EKİM 1989
9. DÜNYA KONGRESİ
HIROŞİMA,
NAGAZAKİ,
JAPONYA

Not: Katılmak isteyenler,
NÜSHED Merkezi'ne
başvurabilirler.

DENEMELERE PAYDOS !

1987'de ABD 15 nükleer silah patlattı. SSCB, 18 ay süren tek yanlı bir durdurmadan sonra, Şubat 1987'de nükleer denemelere yeniden başladı ve yılın geri kalan bölümünde 21 nükleer silah patlattı. Fransa ise 1987'de 8 nükleer deneme yaptı.

1988'deki nükleer denemeler (Sorumlu ülkeler; ABD, SSCB ve Fransa):

6 Şubat	SSCB	Semipalatinsk
13 Şubat	SSCB	Semipalatinsk
15 Şubat	ABD	Nevada
3 Nisan	SSCB	Semipalatinsk
7 Nisan	ABD	Nevada
22 Nisan	SSCB	Semipalatinsk
4 Mayıs	SSCB	Semipalatinsk
12 Mayıs	SSCB	Novaya-Zemlia
12 Mayıs	Fransa	Mururoa Atolü
13 Mayıs	ABD	Nevada
21 Mayıs	ABD	Nevada
25 Mayıs	Fransa	Mururoa Atolü
2 Haziran	ABD	Nevada
14 Haziran	SSCB	Semipalatinsk
17 Haziran	Fransa	Mururoa Atolü
22 Haziran	ABD	Nevada (iki)
7 Temmuz	ABD	Nevada
17 Ağustos	ABD ve SSCB	Nevada
22 Ağustos	SSCB	Sibirya
30 Ağustos	ABD-	Nevada
6 Eylül	SSCB	Semipalatinsk.
14 Eylül	SSCB	Semipalatinsk
26 Eylül	SSCB	Semipalatinsk
13 Ekim	ABD	Nevada
18 Ekim	SSCB	Semipalatinsk

Her nükleer deneme, nükleer silahlanma yarışında yeni bir tehlikeli adımdır. Bu salgını durdurmamıza yardımcı olun. ATEŞKES '89'u destekleyin ve bu alandaki çalışmalara katılın.

SON REÇETE'YE ABONE OL ABONE BUL

Nükleer bir savaş önlenemezse,
insanlık en son salgını görmüş olacaktır.
"Son Reçete" miz,
nükleer silahsız bir dünya
kurulması içindir.

NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN
HEKİMLER DERNEĞİ (NÜSHED)

Yıllık Abone Ücreti : 8000.- TL.
Banka Hesap No : Ziraat Bankası Nbey Şb. 30440/38
Adres : - Necatibey Cad. 27/11

